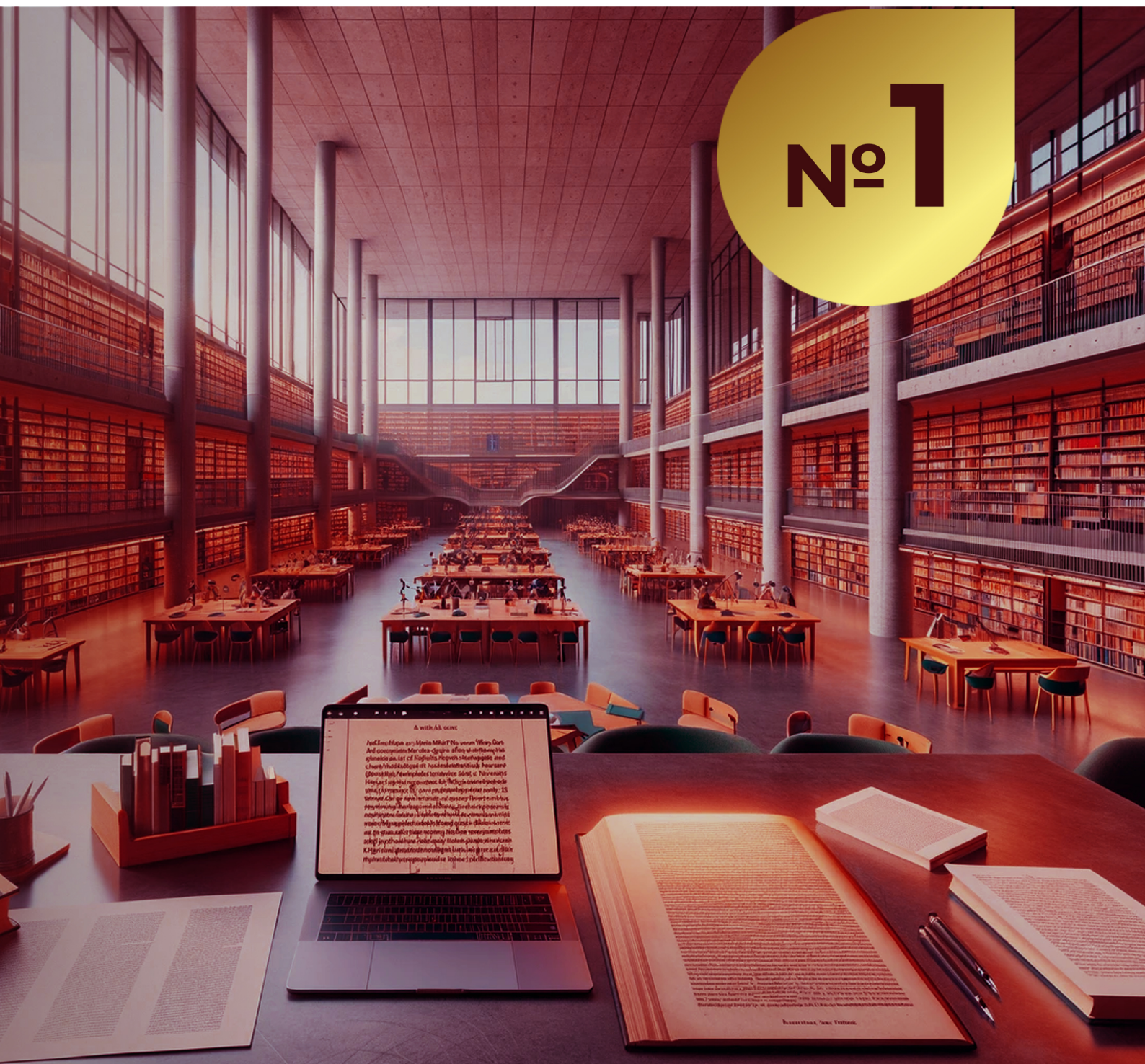

ФІЛОЛОГІЧНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Lingua Libera

№1

DOI 10.36074/Lingua.issue1

ISSN 3041-1602

НАУКОВА УСТАНОВА
ІНСТИТУТ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА СПІВПРАЦІ

ФІЛОЛОГІЧНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Lingua libera

Випуск № 1
вересень, 2024

УКРЛОГОС Груп
2024

SCIENTIFIC INSTITUTION

INSTITUTION OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL INTEGRATION AND COOPERATION

PHILOLOGICAL SCIENTIFIC JOURNAL

Lingua libera

Issue № 1

September, 2024

UKRLOGOS Group
2024

Lingua libera : філологічний науковий журнал / НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці». Вінниця : ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2024. № 1. 84 с.

DOI: <https://doi.org/10.36074/Lingua.issue1>

Рекомендовано до видання

Вченою Радою Наукової установи «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці».
Протокол № 54 від 19.09.2024 року.

Ідентифікатор медіа: R40-05278 (Рішення Національної Ради № 2545 від 08.08.2024).

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Гурко Олена Василівна – доктор філологічних наук, професор,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА:

Андреа Ендер – доктор філологічних наук, професор,
Зальцбурзький університет (Республіка Австрія)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Мацько Віталій Петрович – доктор філологічних наук, професор (Україна);
Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, професор (Україна);
Папіш Віталія Андріївна – доктор філологічних наук, доцент (Україна);
Супрун Людмила Вікторівна – кандидат філологічних наук, професор (Україна);
Загородня Людмила Зеонідівна – кандидат філологічних наук, доцент (Україна);
Колмикова Олена Олександрівна – кандидат філологічних наук, доцент (Україна);
Миронова Наталя Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент (Україна);
Полежаєв Юрій Григорович – кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент (Україна);
Скляр Ірина Олександрівна – кандидат філологічних наук, доцент (Україна);
Дроздовський Дмитро Ігорович – кандидат філологічних наук (Україна).

Журнал включено до міжнародних каталогів наукових видань і наукометричних баз:

Index Copernicus; Google Scholar; Open Ukrainian Citation Index; OpenAIRE, CrossRef, WorldCat;
«Наукова періодика України» (НБУ ім. В.І. Вернадського НАН України); Національний репозитарій
академічних текстів; Mendeley; Semantic Scholar; Scilit; PubPeer.

» www.lingua.in.ua

Редакція журналу забезпечує проведення рецензування відповідно до процедури подвійного анонімного рецензування, виходячи з принципу об'єктивності та керуючись міжнародними стандартами публікаційної етики COPE Code of Conduct і нормами, викладеними в Етичному кодексі ученого України.

Статті перевіряються на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com.

Усі матеріали цього випуску поширюються на умовах ліцензії CC BY-SA 4.0 International,

Lingua libera : philological scientific journal / SI «Institution of Scientific and Technical Integration and Cooperation». Vinnytsia : LLC «UKRLOGOS Group», 2024. № 1. 84 p.

 DOI: <https://doi.org/10.36074/Lingua.issue1>

Recommended for publication by the

Academic Council of the Institute of Scientific and Technical Integration and Cooperation.
Protocol № 54 from September 19, 2024.

Media identifier: R40-05278 (Decision of the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting № 2545 dated 08.08.2024).

EDITOR-IN-CHIEF:

Olena Hurko – Doctor of Sciences in Philology, Professor,
Oles Honchar Dnipro National University (Ukraine)

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Andrea Ender – Doctor of Philology, Professor,
University of Salzburg (Republic of Austria)

EDITORIAL BOARD:

Vitalii Matsko – Doctor of Sciences in Philology, Professor (Ukraine);
Volodymyr Suprun – Doctor of Sciences in Philology, Professor (Ukraine);
Vitaliia Papish – Doctor of Sciences in Philology, Associate Professor (Ukraine);
Liudmyla Suprun – Ph.D. in Philology, Professor (Ukraine);
Liudmyla Zahorodnia – Ph.D. in Philology, Associate Professor (Ukraine);
Olena Kolmykova – Ph.D. in Philology, Associate Professor (Ukraine);
Natalia Myronova – Ph.D. in Philology, Associate Professor (Ukraine);
Yurii Poliezhayev – Ph.D. in Social Communications, Associate Professor (Ukraine);
Iryna Skliar – Ph.D. in Philology, Associate Professor (Ukraine);
Dmytro Drozdovskyi – Ph.D. in Philology (Ukraine).

The journal is indexed in international reference and scientometric databases:

Index Copernicus; Google Scholar; Open Ukrainian Citation Index; OpenAIRE, CrossRef, WorldCat;
«Наукова періодика України» (НБУ ім. В.І. Вернадського НАН України); Національний репозитарій
академічних текстів; Mendeley; Semantic Scholar; Scilit; PubPeer.

» www.lingua.in.ua

The editors of the journal ensure peer review in accordance with the procedure of double-blind peer-review, based on the principle of objectivity and guided by the international standards of publishing ethics COPE Code of Conduct and the norms set forth in the Code of Ethics of the Ukrainian scientist.

Articles are checked for plagiarism using StrikePlagiarism.com software.

All material in this issue is licensed under CC BY-SA 4.0 International.

ЗМІСТ

Верховцова О., Куценко О.

ФОРМУВАННЯ МОВНИХ НАВИЧОК ЧЕРЕЗ ПОЕЗІЮ **7**

Коткова Л. І.

ЕКСПРЕСИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ В
ХУДОЖНЬОМУ ІДІОЛЕКТІ ПАВЛА ЗАГРЕБЕЛЬНОГО **15**

Томбулатова І. І.

СЕМІОТИЧНИЙ КОД РНСР У ПОЕЗІЇ ІЗДРИКА (ЗБІРКА «ПІСЛЯ ПРОЗИ») **24**

Раджабова А. О.

Науковий керівник: Маланій О. О.

ГАСТРОНОМІЧНИЙ КОД «АБРИКОСОВОЇ КНИГАРНІ» ОРЕСТИ ОСІЙЧУК **30**

Фісун Д. О.

Науковий керівник: Яшкіна В. В.

ОСОБЛИВОСТІ ШОТЛАНДСЬКОЇ КУЛЬТУРИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРИЧНОГО
ІНДИВІДУАЛІЗМУ **38**

Бєлєхова Л. І., Шаповал О. С.

ПОЕТИКА НАРАТИВУ У РОМАНІ К. ІШІГУРО «ПОХОВАНИЙ ВЕЛЕТЕНЬ» **49**

Науменко Н. В.

ОСМИСЛЕННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО СТИЛЮ ПИСЬМЕННИКА У ДОБУ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ **66**

CONTENT**Verkhovtsova O., Kutsenko O.**

FOSTERING LANGUAGE SKILLS THROUGH VERSE7

Kotkova L.EXPRESSIVE POTENTIAL OF TERMINOLOGICAL VOCABULARY IN THE
ARTISTIC IDIOLECT OF PAVLO ZAHREBELNYI15**Tombulatova I.**

RHCP SEMIOTIC CODE IN IZDRYK'S POETRY (COLLECTION «AFTER PROSE»)24

Radzhabova A.**Scientific supervisor: Malanii O.**

THE GASTRONOMIC CODE OF ORESTA OSIICHUK'S «APRICOT BOOKSTORE»30

Fisun D.**Scientific supervisor: Yashkina V.**PECULIARITIES OF SCOTTISH CULTURE THROUGH THE PRISM OF
HISTORICAL INDIVIDUALISM38**Bieliekhova L., Shapoval O.**

POETICS OF NARRATIVE IN K. ISHIGURO'S NOVEL «THE BURIED GIANT»49

Naumenko N.REFLECTIONS OVER A WRITER'S LITERARY STYLE IN THE INFORMATIONAL
TECHNOLOGIES PERIOD66

DOI <https://doi.org/10.36074/Lingua.issue1.001>Верховцова Ольга¹, Куценко Олена²

1. старший викладач кафедри іноземних мов та перекладу

Національний авіаційний університет, УКРАЇНА

ORCID ID: 0000-0002-0446-190X

2. старший викладач кафедри іноземних мов та перекладу

Національний авіаційний університет, УКРАЇНА

ORCID ID: 0000-0002-4033-7025

Формування мовних навичок через поезію

АНОТАЦІЯ. Використання автентичних літературних текстів, включаючи поезію, у викладанні англійської мови як іноземної стає дедалі поширенішим. Це можна пояснити зростаючою популярністю комунікативних методів навчання та поступовим відходом від традиційних методів, орієнтованих на вчителя. Коли викладачі вирішують включати автентичні тексти на заняттях англійської мови, вони стикаються з проблемою вибору відповідних текстів та визначення найбільш ефективних методів роботи з ними. Водночас вони намагаються враховувати інтереси та уподобання своїх студентів, а також вимоги навчальної програми, зосереджуючись на викладанні англійської мови. У процесі викладання іноземної мови педагоги завжди прагнуть обрати найкращу методику навчання для покращення комунікативних навичок студентів. Одним із таких методів є ознайомлення студентів із літературою, особливо поезією мови, яка вивчається. Уміння читати іноземну літературу є однією з ключових навичок, які набуваються в процесі вивчення іноземної мови. Сьогодні вибір навчальних матеріалів, доступних для викладачів, досить великий, варіюючись від готових методичних брошур і посібників до доступних автентичних журналістських матеріалів і літературних творів. Однак під час вибору стратегії навчання для конкретних студентів виникає питання про доцільність використання поезії в навчальній програмі, а також про ступінь їх автентичності або адаптації. У більшості методик викладання іноземних мов література вводиться після ґрунтовного і системного вивчення мови. Таким чином, у підручниках, методичних посібниках і навчальних матеріалах для вчителів поетичним творам приділяється мало уваги. Ця робота є спробою проаналізувати важливість і ефективність використання поетичних творів на уроках іноземної мови, досліджує інтеграцію поезії в процес навчання та розглядає її вплив на засвоєння мови, культурну обізнаність і загальний досвід вивчення мови. Це спроба вивчити сучасні методи викладання мови з акцентом на літературу на університетському рівні та проаналізувати їх ефективність у цьому конкретному контексті.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: поетичні твори; комунікативні методи навчання; емоційне залучення; аналітичне читання.

DOI <https://doi.org/10.36074/Lingua.issue1.001>**Olga Verkhovtsova¹, Olena Kutsenko²****1.** Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages and Translation*National Aviation University, UKRAINE***ORCID ID: 0000-0002-0446-190X****2.** Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages and Translation*National Aviation University, UKRAINE***ORCID ID: 0000-0002-4033-7025**

Fostering language skills through verse

ABSTRACT. The use of authentic literary texts, including poetry, in teaching English as a foreign language is becoming increasingly widespread. This can be attributed to the growing popularity of communicative teaching methods and the gradual shift away from teacher-centered approaches to language instruction. When teachers decide to incorporate authentic texts into their English lessons, they face the challenge of selecting appropriate texts and determining the most effective methods for working with them in the classroom. At the same time, they strive to consider their students' interests and preferences, as well as curriculum requirements, while focusing on teaching English. In the process of teaching a foreign language, educators always aim to choose the best teaching methodology to enhance students' communicative skills. One such method is familiarizing students with literature, especially poetry in the foreign language being studied. The ability to read foreign literature is one of the key skills acquired in the process of learning a foreign language. Today, the selection of teaching materials available to foreign language teachers is quite extensive, ranging from ready-made methodological brochures and teaching guides to accessible authentic journalistic materials and literary works. However, when choosing a teaching strategy for specific students, the question arises about the appropriateness of using poetry in the curriculum, as well as the degree of their authenticity or adaptation. In most foreign language teaching methodologies, literature is introduced after a substantial and solid study of the language. Thus, in textbooks, methodological tools, and teaching aids for teachers, poetic works receive little attention. This work is an attempt to analyze the importance and effectiveness of using poetic works in foreign language lessons, it explores the integration of poetry in the teaching process and investigates its impact on language acquisition, cultural appreciation, and overall language learning experience. It is an attempt to learn contemporary language teaching methods with an emphasis on literature at the university level and analyze their effectiveness in this specific context.

KEYWORDS: *poetic works; communicative teaching methods; literary techniques; emotional engagement; analytical reading.*

 РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

Poetry is a powerful learning tool that can stimulate creative thinking, develop language skills, and deepen understanding of a variety of topics and emotions.

It is a literary genre that uses imagery for expressing feelings, emotions, thoughts or ideas. Poetry can be written in the highest or freest form, using different literary techniques such as rhythm, rhyme, metaphors, symbols and others. This is the magic that allows the authors to express their thoughts in a creative, imaginative way, creating expressions of the authenticity and depth of feelings. One can depict various aspects of life, from special experiences to social or philosophical thoughts. Poetry plays an important role in culture, evoking emotions, inducing thoughtfulness and fostering the development of mental and creative expression.

Traditional language teaching often focuses on grammar, vocabulary, and repetitive exercises, but there is a need for more creative and dynamic approaches to engage students and promote a deeper connection with the language.

Using poetry when learning a language has several benefits and can be a good way to improve students' language skills. Reading, analysis and interpretation of poetry contribute to the development of speaking competence. The study of structure, rhythm, rhyme, metaphors helps to expand the vocabulary and develops the ability to express one's thoughts clearly. The analysis of poetry requires a deep understanding of the text, the detection of deep meaning, the disclosure of shades of meaning, which contributes to the development of critical and logical thinking. Poetry can evoke emotions, promoting empathy and emotional intelligence. It helps to feel, understand and express various feelings and experiences. Poetry reflects diverse aspects of culture, history, and society, allowing students to gain a deeper understanding of different cultural contexts and traditions. Through poetry, students can discover new ideas, reflect on life issues and perceive the diversity of deep human experience.

There is a lot of research dedicated to the use of poetry in the language class. Siamir Marulafau views poetry, as an artistic expression of

language. The researcher sees in it the potential to transcend the boundaries of mundane language instruction. By exploring poems, learners can delve into the rich tapestry of emotions, culture, and history embedded within the verses. Poetry's ability to convey complex meanings through concise language and metaphors enhances learners' critical thinking and analytical skills. [4]

According to Sreena S & Ilankumaran M (2018), poems evoke emotions and personal connections, which, in turn, create a positive affective environment for language learning. [7]. It's worth noting that the field of language education is vast, and many researchers contribute to different aspects of language learning, including the use of poetry. Timothy Rasinski states that poetry has been a mainstay in classrooms for decades but it appears to be on the decline in favour of informational texts and stories. We feel that poetry and other rhythmical texts offer unique advantages for students who struggle in mastering the foundational reading skills. "As an advocate for the teaching of reading as an art as well as a science, I am a firm believer that poetry and other rhythmical texts offer unique advantages and opportunities for teachers and children in reading instruction." [5]. Ishchenko, O., Tikan, Y., Verkhovtsova, O. strongly advocate analytical reading that will be a part of the skills which also includes critical thinking and problem-solving. Broadly speaking, this kind of reading will develop the ability to analyze received information critically and make decisions or conclusions based on it. In this regard, it should be noted that analytical work on the text is not an aim in itself; it is one of the means of teaching students to read, understand and, if necessary, translate foreign texts. Therefore, when applying different types of analytical work on the text, we must clearly imagine the purpose of this work and the possible practical consequences.[3] Sam Illingworth, researcher, teacher, and poet is sure that poetry helps connect different communities, bridge academic disciplines and foster inclusive dialogues. He encourages others in higher education to discover the potential of poetry in enriching their personal and professional lives. [2]

The integration of poetry as a pedagogical tool offers a unique way to

 РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

enhance learning experiences. From groupwork and assessment to reflection and research, poetry can transform educational approaches, deepening understanding and engagement across various disciplines.

Poetry is a powerful tool in education because it helps students develop various skills and abilities. It offers a unique approach to language learning as it often incorporates rhythm, rhyme and expressive language, which can help students engage with language in a more creative and memorable way. Here are some aspects of research and findings related to teaching or learning language through poetry.

Lexis is of course important in any kind of text but speaking about poems, they usually contain relatively few words as poets chose their words with particular care and they are very conscious of their power. When examining the lexis of a poem, it is necessary to point how formal it is, why the poet has chosen formal words. Reading poetry helps learn new words, phrases, expressions and enrich learners' vocabulary.

There is more deviation from the usual grammar rules in poetry than in prose such as word order, for example, which may be needed to meet the demands of poetic forms:

*Tide be runnin' the great world over;
T'was only last June-month, I mind, that we
Was thinkin' the toss and call in the breast of the lover
So everlastin' as the sea. (Charlotte Mew) [6, 27]*

Reading poetry out loud helps improve pronunciation, rhythm, and intonation. This allows to better understand and use language features such as stress and rhythmic structure. Poetry requires careful attention to words, rhythm and metaphors. Working with poetry helps students develop skills in reading, text comprehension, and analysis of literary elements.

Studying poetry can be an amusing and effective way to go deeper in a language and culture, helping to improve various aspects of language skills. Poetry is often a mirror of a society and its history. Studying poetry from different eras and cultures can help students better understand the

sociocultural context of different periods and places. Analyzing poetry requires critical thinking and the ability to argue your points. Students can learn to analyze metaphors, symbols, themes and styles, which helps develop their critical thinking. Group work with poetry, discussion and sharing can help develop social skills and teamwork. As example, we can take "The Road Not Taken" by Robert Frost. The poet uses fork in the wood as metaphor. The two roads represent choices in life. The fork symbolizes decision points or crossroads where individuals must choose a path, and these decisions have a lasting impact on their journey.

Two roads diverged in a wood, and I -

I took the one less travelled by.

And that has made all the difference. (Robert Frost) [6, 33]

Students can discuss how the poem resonates with people because everyone faces decisions that shape their lives.

Learning poetry by heart brings many benefits both educationally and culturally. Here are some benefits of this approach. Reading poetry out loud makes pay attention to pronunciation and intonation. Learners have to analyze the structure of the poem, its rhythm and rhyme. Using a dictionary will help to understand unclear words and phrases. Learning poetry by heart requires memorizing the words and structure of the text. It effectively trains memory, helping students improve their cognitive skills. When learning poetry by heart, students actively interact with language. This helps improve pronunciation, accent, intonation and expand vocabulary.

Teaching through poetry can be an effective and fun way to develop various aspects of students' personality and intelligence. The process of learning poetry by heart requires attention to detail and concentration. This helps develop skills to improve attention. Many poems are part of the literary heritage and cultural heritage. Studying and memorizing poetry helps preserve and pass on these works from generation to generation.

It is important to note that individual preferences vary, and while some

 РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

students may find poetry a valuable tool, others may prefer other approaches. In addition, the effectiveness of using poetry in language learning may depend on students' proficiency level and specific language learning goals. One of the main challenges is helping students understand and appreciate the figurative language and complex themes that are often present in poetry. Additionally, students may struggle with the form and structure of poetry, including meter, rhyme, and stanza organization. Poetry can be difficult to understand for a few reasons. First, poets often use language in unconventional ways, such as through metaphor, symbolism, and imagery, which can require readers to interpret the meaning beyond the literal words.

CONCLUSION.

It is true that the language and content of English poetry are unusual yet there is not any justification for excluding poetry from the English course. Poetry can help all round development, if it is taught well. Thus, only then can we develop a taste for poetry in students and train their ear to the variety of beautiful sounds. Poetry can help enable the students to understand the poet's thought and imagination contained in the poem, to develop their aesthetic sense and all round personality. Reading and reciting poems, translating them make the English language classes meaningful, motivational, and increase interest in studying the subject. Working with a poetic text in an English lesson is one of the effective means of learning, familiarization with the culture of English-speaking countries, as well as a source of language vocabulary enrichment. Poetic creativity develops analytical and logical thinking, trains memory, expands the horizons of students, and teaches to perceive the surrounding world in a different way. And, of course, deepens knowledge of the language.

REFERENCES:

- [1] Gönen, S. İ. K. (2018). Implementing Poetry in the Language Class: A Poetry-Teaching Framework for Prospective English Language Teachers. *Advances in Language and Literary Studies*, 9(5), 28- 42. <http://dx.doi.org/10.7575/aiac.all.v9n.5p.28>.
- [2] Illingworth Sam (2024). *Rhyme and reason: poetry's power as a pedagogical tool*. Retrieved from: <https://blogs.lse.ac.uk/highereducation/2024/02/22/rhyme-and-reason-poetrys-power-as-a-pedagogical-tool/>.
- [3] Verhovtsova, O., Ishchenko, O., Kalay, D., & Tikan, Y.. (2022). ANALYTICAL READING FOR STUDENTS-PHILOLOGISTS IN THE ENGLISH CLASS. *Advanced Education*, 9(20), 132–142. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.259803>.
- [4] Kilag, O. K., Dumdum, J. N., Quezon, J., Malto, L., Mansueto, D., & Delfino, F. (2023). The Pedagogical Potential of Poems: Integrating Poetry in English Language Teaching. *Excellencia: International Multi-Disciplinary Journal of Education (2994-9521)*, 1(1), 42-55. <https://multijournals.org/index.php/excellencia-imje/article/view/4>.
- [5] Rasinski T.V., *Poetry in the Age of Science of Reading*. Retrieved from: <https://crrlc.lesley.edu/poetry-in-the-age-of-science-of-reading/>.
- [6] Schmidt, Michael (2014). *The Great Modern Poets: An anthology of the essential poets and poetry since 1900*. Greenfinch. UK. P.224.
- [7] Sreena, S., & Ilankumaran, M. (2018). Types of communication skills and the ways and means to enhance them. *International Journal of English Language and Literature in Humanities (IJELLH)*, 6(4), 492-498.
- [8] Tomlinson, B. (1986). Using poetry with mixed ability language classes. *ELT journal*, 40(1), 33-41. <https://doi.org/10.1093/elt/40.1.33>.

DOI <https://doi.org/10.36074/Lingua.issue1.002>

Коткова Людмила Іванівна¹

1. кандидат філологічних наук,
доцент кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання
Чернігівський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського, УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0001-6349-3576

Експресивний потенціал термінологічної лексики в художньому ідіолекті Павла Загребельного

АНОТАЦІЯ. У статті розглядається експресивна функція мовлення, яка відіграє ключову роль у процесі комунікації. Особливу увагу приділено механізмам і засобам експресивізації термінологічної лексики в художньому ідіолекті українського письменника Павла Загребельного. Матеріалом для аналізу слугував його роман «Розгін», у якому терміни, що в наукових текстах є нейтральними, у художньому контексті набувають нових експресивних, емоційно-оцінних та образних значень. Досліджується як лексичні та фразеологічні одиниці, що зазвичай є нейтральними у науковому стилі, у художньому тексті під впливом авторських інтенцій і контексту стають засобами виразності. Зазначається, що термінологічна лексика використовується в метафоричних побудовах, порівняльних структурах, поєднується зі стилістично забарвленою лексикою, що надає їй нових конотативних смислів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: експресивізація термінологічної лексики; художній ідіолект Павла Загребельного; метафоричні побудови.

DOI <https://doi.org/10.36074/Lingua.issue1.002>**Liudmyla Kotkova¹****1.** Ph.D. in Philology,

Associate Professor of the Department of Philological Disciplines and Methods of Their Teaching

*K. D. Ushynskyi Chernihiv Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education, UKRAINE***ORCID ID: 0000-0001-6349-3576**

Expressive potential of terminological vocabulary in the artistic idiolect of Pavlo Zahrebelnyi

ABSTRACT. The article considers the expressive function of speech, which plays a key role in the communication process. Particular attention is paid to the mechanisms and means of expressiveness of the terminological vocabulary in the artistic idiolect of the Ukrainian writer Pavlo Zahrebelnyi. The material for the analysis was his novel "Dispersal", in which terms that are neutral in scientific texts acquire new expressive, emotional-evaluative and figurative meanings in the artistic context. It is studied how lexical and phraseological units, which are usually neutral in the scientific style, become means of expression in the artistic text under the influence of the author's intentions and context. It is noted that terminological vocabulary is used in metaphorical constructions, comparative structures, combined with stylistically colored vocabulary, which gives it new connotative meanings.

KEYWORDS: *expressiveness of terminological vocabulary; the artistic idiolect of Pavlo Zahrebelnyi; metaphorical constructions.*

 РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

Експресивна функція на мовленнєвому рівні відіграє важливу роль у процесі комунікації мовців, забезпечує передавання оцінної, емоційної, почуттєвої та психологічної сфер персонажів художнього тексту, життєдіяльності людини загалом. Спектр оцінок, емоцій і почуттів є досить широким і різнобарвним [1; 2; 6; 7].

Мета студії – виявити засоби й механізми експресивізації термінологічної лексики в художньому ідіолекті П. Загребельного. Матеріалом для аналізу слугував роман белетриста «Розгін». Критерієм добору фактичного матеріалу постала семантична ознака – здатність термінологічної лексики і фразеології об’єктивувати оцінні, емоційні, почуттєві та психологічні смисли; широку сферу життєдіяльності людини, її зовнішні та внутрішні якості, дії та вчинки.

Об’єктиваторами категорії експресивності в художніх контекстах постають передусім лексичні та фразеологічні одиниці, що містять емотивно-оцінні, образні складники у своїх семантичних структурах, хоча поняття експресивності в лінгвістичній літературі зазвичай тлумачиться досить розмито й неоднозначно як за кількістю складників, так і значущістю кожного з них. Дослідники зауважують, що «часто визначення експресивності звужується до понять “інтенсивність”, “емотивність” або розширюється аж до злиття з поняттям “виразність” і сприймається та тлумачиться переважно на тлі стилістичних можливостей лексичних одиниць» [2, с. 16].

Простежено, що в художньому контексті терміни часто змінюють свій статус «предметності», «понятійності», «нейтральності», набуваючи в нетиповому для них просторі художнього твору емотивно-оцінного змісту. Їхня семантика розширюється, ускладнюється, оскільки на предметно-логічне значення «накладається» широкий спектр конотативних смислів, індивідуально-авторських інтенцій, емотивно-оцінних висновків та характеристик. Терміни, які за своєї природою в межах наукового дискурсу є нейтральними номінаціями, активно функціонують як засоби образності, експресивності, використовуються в переносному значенні поряд з іншими групами лексики.

Експресивний потенціал термінів найвиразніше зреалізований і

простежений у художніх контекстах, де наявне використання їх у складі метафоричних побудов та порівняльних структур, поєднань із побутовою, стилістично зниженою, суб'єктивно афіксованою тощо лексикою, наприклад: *«Але дівчина в Совинського була першокласна... Висока, очі – як **лазери**, фігурка – маренні двадцятого віку – **суцільні вертикалі**, виклик **силам тяжіння й гравітації**...»* (П. Загребельний) [8].

Павло Загребельний належить до визначних українських письменників другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Його художній ідіолект оригінальний, високохудожній. Дослідники зазначають, що мовостиль українського романіста формувався через несприйняття «пісної описовості», «штучного замилювання красою довкілля». Навпаки, автор «апробував засоби художньої несподіванки, сюжетно-композиційної оригінальності, іронічного переінакшення смислу», експериментував зі словом. Павло Загребельний – завжди «природний, захоплений, інформаційно переповнений («ходяча енциклопедія») і ніколи не нейтральний, часто гостро критичний, вдатний до гумору (а згодом і до сарказму)» [5].

Вивченню творчості письменника присвячено багато літературознавчих праць, у яких проаналізовано проблематику романів автора, композиційні, стильові, жанрові, сюжетні особливості творів (дослідження В. Дончика, М. Слабошпицького Н. Зборовської, М. Ільницького, Т. Мимрик, В. Панченка, А. Шпиталь та ін.).

Мовотворчість П. Загребельного вивчали С. Єрмоленко, В. Білоноженко, Н. Бобух, І. Гнатюк, Н. Голікова, Л. Голоух, Т. Гриценко, М. Зінченко, Ж. Колоїз, І. Коломієць, Т. Юрченко та ін. Проте виявлення засобів і механізмів експресивізації термінологічної лексики в художньому ідіолекті П. Загребельного не було предметом окремого дослідження.

Експресивізація термінологічної лексики в художньому ідіолекті П. Загребельного відбувається крізь призму домінування семантики антропоцентрично маркованих мовних одиниць різних типів (узуальні або трансформовані в контексті фразеологічні звороти,

✓ РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

метафоричні моделі, епітетні й порівняльні структури, енантіосемічні утворення, стилістично забарвлені лексичні одиниці, вербоїди тощо), функціонування їх в одному контексті з термінологічними номінаціями.

До виразних механізмів внутрішньої (семантичної) експресивізації термінологічних (зазвичай нейтральних) лексичних одиниць у художньому ідіолекті П. Загребельного належать:

1) метафоричні побудови, що репрезентують як традиційні моделі антропоцентричного змісту («...ми знали про вас усе, бачили приховане для вас, складали про вас ціну, судили про вас завжди й усюди, були, власне, **арбітрами в суддівській ложі**...») [8], так і щойно народжені, свіжі, що стали наслідком активізації зв'язків термінологічних лексичних одиниць, поєднань, до яких вони раніше не залучалися («Отже, Анастасія не була така вже **неприсутня фортеця**, можна було **завоювати** її бодай на один цей вечір, відвернути від Совинського. Зробити йому прикрість, – і не для якоїсь там низької користі, а просто **“заради мистецтва”**» [8]; «Академік ішов за директором випростаний і спокійний, тішився думкою, що за черговим **коліном** коридора, ще за одним **суглобом** цієї безглуздої споруди відкриється зненацька його очам великий світлий зал, високі двері, білі кам'яні стіни, паркетна підлога, кондиціонери, м'яке світло, зручність, доцільність, продуманість, у найдрібніших деталях, а серед усього цього – спокійний полиск його машин, **їхнє ритмічне дихання**, різнобарвне сяяння **пультів**, сухий шерех **перфострічок**») [8];

2) порівняльні структури («Часто людина зливою слів намагається подолати власну непевність, слова для неї давно втратили будь-яке значення, це мовби **шлак, будівельний матеріал, баласт**, щоб загатити прірви, які виникають довкола не простежено й безпричинно, загрожуючи остаточно відрізати людину від світу...» [8]; «Жити за правилами – все одно, що подібно до трамвая котитися по прокладених кимось сталевих рейках. Не життя – суцільна **геометрія**. Чи може людина свідомо обмежуватися геометрією?» [8]; «Це був не чоловік [Кучмієнко], а якийсь ходячий

нівеллятор, інтегратор у напрямку зникомості будь-яких здібностей, від яких слід рятуватися, як од чуми)» [8]. Два останні приклади контекстів репрезентують уживання термінологічних одиниць у складі порівнянь через заперечення;

3) поєднання термінів з епітетами оцінних семантичних планів («Спробувала глянути двотомну «Енциклопедію кібернетики», але відклала, не читаючи, бо нормальній людині там читати нічого, **дикі формули, дикий текст**» [8]; «Карналь добре знав, що в його об'єднанні неминуче має бути також група безнадійних. Вони проникають повсюди, пролазять тихо, непомітно, туляться одне до одного, об'єднувані нездарністю, творять окремі **кристали посередності**, з яких, коли з ними не боротися, можуть вирости цілі колонії, масиви, хребти. Закон **перенасичення розчину**» [8];

4) енантіосемічні моделі («Скажімо, зараз усі лякаються **демографічної бомби**, звідусіль лунають залякування **загрозою перенаселення**, обиватель радо підхоплює голоси новітніх **пророків**,...бо Київ, коли не помиляюся, посідає в Союзі останнє місце за **природним приростом населення**» [8];

5) фразеологічні одиниці («Тут уже не втерпів Юрій. І так мовчав, дав змогу Совинському **заволодіти жіночою увагою. Негайно на штурм! Відвоювати, відбити, закріпитися на досягнутих позиціях**» [8]; «Коли один **індивід** за певний проміжок часу **викидає занадто багато слів**, відбувається їхня **девальвація**. Слова втрачають будь-яке значення. Вони вмирають, і в повітрі літають тільки тіні слів» [8];

6) поєднання в одному контексті різностильових (а), різносистемних (б), різночасових (в), okazіональних одиничних та описових словосполук (г) лексичних і фразеологічних одиниць, наприклад: а) «Знизу вони вже не можуть. Тонуть, **падлюки**, в **бляшанках**. Зі стелі теж не **підірюють**. Але збираються на краях газет і пробують дістатися до мене по **параболі** [про «представників родини джгутикових» з гумором]» [8]; «Він дав Карналеві примірник математичного журналу..., де **опецькуватим шрифтом** було набране прізвище Карналя, а нижче в дужках стояло «Одеса», а ще

✓ РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

нижче починалися **химерні арабески формул, абстрактні пропорції, співвідношення, становлення, інтервали, понадчуттєві системи**, гармонія й найвища музика для втаємничених» [8]; б) «Але хіба **фізичні виміри**, коли можна висловитися про людську зовнішність, були коли-небудь прямим свідченням і віддзеркаленням тих **бур і штормів**, які панують у людському серці? Іван скидався на **гірський масив**, весь у **тяжких судах**, у стражданнях, у безнадійному тяжінні до неба...» [8]; в) «**Електронні машини** народжувалися й умирали непростежено, їхні покоління замінювалися в такі короткі уламки часу, ніби діялося те і не звичній **земній атмосфері повільної еволюційності природних процесів**, а в якійсь **інопланетній цивілізації** – від **монстральних лампових систем**, що займали цілі будівлі, до акуратних шафочок, скриньок, валізок, коробочок з мільйонами операцій на секунду» [8]; г) «Та хоч Карналь сам був причетний до цього **спазматично-покvapливого процесу творення**, але відчував у хвилини втоми щось мовби напади дивної хвороби, яку можна було б назвати **еволюційною меланхолією**» [8]; «Виявилось, що це прекрасно збігається із станом здоров'я переважної більшості членів **ученої ради**, які не потребують **розігрівати свій організм рідиною підозрілого хімічного складу**, надаючи перевагу власному внутрішньому вогню (у кого він ще зберігся)» [8].

Контексти засвідчують несподіване поєднання термінів із різних наукових сфер, переплетіння загальновживаної лексики й термінологічних словосполук, зіткнення різностильових (елементів високих і низьких стилів), уживання поряд із науковим терміном лексем із демінутивно-меліоративними суфіксами тощо.

Поєднання різностильових, різносистемних, різночасових лексичних і фразеологічних одиниць зумовлює ускладнення семантичних структур термінів емотивно-оцінними смислами, їх експресивізацію в нетипових художніх контекстах. Термінологічні ресурси наукового стилю в художньому мовленні зазнають семантичних змін, активізованих контрастуванням різних функціональних типів лексем і фразем. Терміни увиразнюють

домінування емотивно-оцінних семантичних планів, набувають статусу експресивних, антропоцентрично маркованих мовних одиниць лексичного та фразеологічного рівнів, поєднуючись в одному контексті з узуальними чи трансформованими автором фразеологічними одиницями. Терміни постають оригінальними центрами численних метафоричних моделей, епітетних і порівняльних структур, енантіосемічних утворень. Зіткнення термінів у романі зі стилістично забарвленими лексичними одиницями, словами із суфіксами суб'єктивної оцінки, okazionalizмами тощо належить до активних механізмів експресивізації термінологічних номінацій крізь призму авторських інтенцій.

Мовостиль роману П. Загребельного «Розгін» засвідчив, що вихід термінів за межі відповідної терміносистеми – це завжди породження нових експресивних смислів, нових моделей перенесень, зразків поєднання в узусі непоєднуваного, які цікавлять дослідників значно більше й частіше, потребують уважнішого аналізу. Наукова термінологія в художньому мовленні автора забезпечила експресивізацію контекстів, увиразнення словесних образів, стала важливим компонентом індивідуально-авторської системи мовомислення.

 РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Бойко, Н. І. (2016). Семантична основа лексичної експресивності. *Лінгвостилістичні студії*. (4). 39–54. Вилучено з: <https://lingvostud.vnu.edu.ua/index.php/lingvostud/article/view/101>.
- [2] Бойко, Н. І. (2005). *Українська експресивна лексика: семантичний, лексикографічний і функціональний аспекти: монографія*. Ніжин: «Видавництво «Аспект-Поліграф».
- [3] Власюк, А. (2017). Кібернетика кохання. Павло Загребельний. *Розгін*. Вилучено з: <https://uamodna.com/articles/kibernetika-kohannya/>.
- [4] Голікова, Н. С. (2018). *Мова художньої прози Павла Загребельного: від слова до концепту: монографія*. Дніпро: Акцент ПП.
- [5] Загребельний Павло Архипович / В. Г. Дончик // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. – Режим доступу : <https://esu.com.ua/article-15239>.
- [6] Ермоленко, С. & Бирик, С. (2023). Актуальні напрямки сучасної лінгвістичної стилістики: європейський досвід. *Матеріали III Міжнародної славистичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія: «Національні наукові традиції в слов'янському світі»* / за заг. ред. О. О. Маленко. Харків–Шумен: ХНПУ; ХІФТ.
- [7] Ермоленко, С. Я. (2019). З історії української стилістики: від стилістики мовних засобів до інтегративної стилістики. *Українська мова*, (1), 3-17.
- [8] Бібліотека української літератури. *Розгін*. Павло Загребельний. Вилучено з: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=4345>.
- [9] *Словник української мови: в 11-ти томах*. Київ: Наукова думка, 1970–1980.
- [10] *Словник фразеологізмів української мови* / уклад.: В. М. Білоноженко та ін. Київ: Наукова думка, 2003. 1104 с.
- [11] Ткаченко, Р. (2010). Літературно-критична рецепція роману П. Загребельного *Розгін*. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство, мовознавство, фольклористика*, (21), 33–36.
- [12] *Українська мова. Енциклопедія* / ред. кол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк (заст. голови) та ін. 3-є вид., зі змінами і доп. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана», 2007. 856 с.

DOI <https://doi.org/10.36074/Lingua.issue1.003>

Томбулатова Іраїда Ігорівна¹

¹ кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури та компаративістики
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, УКРАЇНА

ORCID ID: 0000-0002-2396-2902

Семіотичний код RHCP у поезії Іздрика (збірка «Після прози»)

АНОТАЦІЯ. У статті досліджується взаємодія літератури та музики в поетичній збірці Юрія Іздрика «Після прози» (2023). Автор звертається до концепції поліглотизму культури, розкриваючи вплив музичних кодів на інтертекстуальність і інтермедіальність поетичних текстів. Особливу увагу приділено творчості американського рок-гурту Red Hot Chili Peppers, згаданого в кількох поезіях Іздрика. Аналізуються літературно-музичні інтерференції, що надають нові рівні алюзійності та емоційної глибини поезії. Музичні образи підсилюють ключові теми свободи, любові, життя та смерті, надаючи текстам багатовимірною значення, що збагачує досвід читача.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інтермедіальність; літературно-музичні інтерференції; поліглотизм культури.

DOI <https://doi.org/10.36074/Lingua.issue1.003>

Iraida Tombulatova¹

1. Ph.D. in Philology,
Associate Professor of the Department of Ukrainian Literature and Comparative Studies
Odessa I. I. Mechnikov National University, UKRAINE
ORCID ID: 0000-0002-2396-2902

RHCP semiotic code in Izdryk's poetry (collection «After prose»)

ABSTRACT. The article examines the interaction of literature and music in Yuriy Izdryk's poetry collection «After Prose» (2023). The author addresses the concept of cultural polyglotism, revealing the influence of musical codes on the intertextuality and intermediality of poetic texts. Special attention is paid to the work of the American rock band Red Hot Chili Peppers, mentioned in several of Izdryk's poems. Literary-musical interferences that provide new levels of allusion and emotional depth of poetry are analyzed. Musical imagery reinforces key themes of freedom, love, life, and death, giving the lyrics a multidimensional meaning that enriches the reader's experience.

KEYWORDS: *intermediality; literary and musical interferences; polyglotism of culture.*

Сучасна література загалом та поезія зокрема часто є поєднанням ряду кодів. Автори залучають до текстової тканини різноманітні інтертекстуальні та інтермедіальні елементи, які створюють багатовимірний текст, що вимагає від реципієнта під час процесу декодування «впізнавання» та розуміння цих знаків задля продуктивного сприйняття та творчого тлумачення текстів, що збагачує особистість читача та робить процес читання більш захопливим.

Поліглотизм культури – широка гуманітарна проблема й актуальне дослідження має на меті продемонструвати взаємодію літератури та музики в поетичній збірці Юрія Іздрика «Після прози» (2023 р.) з точки зору інтерсеміотичного поєднання знаків різних видів мистецтв: літератури й музики. «... міждисциплінарні студії фіксують напрочуд розмаїті літературно-музичні зв'язки, що засвідчує низка типологій, які орієнтуються на різні аспекти міжмистецьких контактів. Однак науковці продовжують наполегливо працювати над виявленням та обґрунтуванням літературно-музичних інтерференцій, які здатні підняти письменницькі тексти на новий рівень ірраціональності, алюзійності, глибини. Цю особливість авторського мовлення влювляють і читачі, подекуди інтуїтивно, однак мистецька освіченість дає змогу більш фахово осмислити механізми впливу музичних запозичень на реципієнта» [2]. Збірку наповнено інтертекстуальними та інтермедіальними елементами, особливо що стосується музичного коду: автор посилається на певні музичні тексти / виконавців (київемій, red hot (ср) і т. д. [1]) і на понятійний апарат музики (синкопи, мантри, вальс, колискова, нотні знаки і т. д. [1]), що демонструє навіть простий, поверхневий аналіз змісту збірки.

Це коротке літературознавче дослідження сфокусовано на декодуванні ролі творчості Red Hot Chili Peppers у згаданій поетичній збірці, оскільки гурт згадується неодноразово (тексти: «red hot (ср)», «сіль ікон»), що свідчить про не випадковість апелювання до такого типу знаку та окремо – цікаво проаналізувати, в якому контексті його (знак) залучено до кодування літературного тексту.

✓ РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

В одному з текстів автор говорить про сніданок:

«а далі почнеться жерсть як така, ти усвідомиш, що
нею-Йоною керує не голод і не жадова помсти, а проста
любов до червоного, до simple red, а, може, навіть, до
simple mind, і коли simple red змішається із simple mind
на закіптюженій циганській пательні, і весь цей
пательний мікс зашкварчить,

зійде піною,

випустить пару,

а потім вгомониться

і лише попахуватиме гіркими хмарками red hot
chilli peppers, ти легко погодишся з тим, що прописка
в твоєму техпаспорті – це жерло вулкана, невеликого,
майже домашнього вулкана, бо ж кожний порядний
сквот повинен володіти власним вулканом, isn't it?» [1, с. 198],

по суті, можна було б сказати, що йдеться просто про певний
продуктовий набір, але «мікс шкварчить» не звуками класичної
симфонії або колискової, а саме в дусі рок-музики, димної та
вулканічної у своєму ритмічному малюнку. При цьому ця музика
гаряча та вільна (образ циганської пательні, ба більше природної
непокірної стихії - вулкану). Одна з основних тем – любов у широкому
сенсі: любов до життя, любов до руху вперед, любов до кохання – всі
теми є одними з провідних у творчості американського бенду.
Більше того, ми бачимо і прямий перехід на знакову систему –
використання латинки, - що теж наближує до творчості американців.

Ще однією з осьових тем у творчості музикантів є бінарна опозиція
«життя і смерть», життя після смерті, трансформації на життєвому
шляху, що прочитуємо й у поетичному тексті Іздрика:

«мені

набридає говорити

і посуд мити

і навіть жити

хоч так насправді я по суті ще не жив» [1].

Мотив свободи, волі, самостійності прикметний для стилю життя

рок-музиканта, не лишається осторонь:

«ніхто
вже не є в авторитетах» [1].

І знову переплетіння тем кохання, сексу, свободи, гріха, життя та смерті стає основним полем сенсів навколо згаданого автором гурту, що абсолютно співпадає із творчістю музикантів.

Цікавим є й апелювання до Данте та його образу пекла, оскільки дев'яте його коло виключено з уявного топосу інтерференції, творчість гурту тут не асоціюється з топосом, де домінує холод та індіферентність, але покриває вісім грішних кіл з відповідними покараннями.

«пишу маляви
про сенс любові і про секс великих сіл
ніхто
не заманить мене в сіті
я маю
кого і що любити
і так лукаво
і на халяву
пройшов лиш вісім з дев'яти великих кіл» [1].

Як видно з короткого аналізу, стиль та атмосфера творчості американського музичного гурту має кореляцію та впливає на специфіку художності текстів Юрія Іздрика.

Інтерференції стосуються тематики та проблематики текстів, колористичного іміджу та образів сенсорики віршів. Обізнаний читач має змогу декодування цих текстів суголосно семіотики рок-музики, а ліричного героя має можливість побачити вільним, емоційним та філософськи налаштованим у своїх міркуваннях про життя та смерть.

Поетичні тексти, таким чином, набувають нових і додаткових значень за межами власної текстової тканини методом алюзивного звертання до виконавців та текстів, прямих та підтекстових референсів, імплементованих у тканину поетичних творів.

 РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Іздрик Ю. (2023) *Після прози*. Чернівці: Видавець Померанцев Святослав. ISBN: 978-617-8024-50-5.
- [2] Кочерга С. & Вісич О. (2023) *Літературознавча інтермедіальність: генеза і сучасні горизонти*. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія».

DOI <https://doi.org/10.36074/Lingua.issue1.004>

Раджабова Аліна Олександрівна¹

Науковий керівник: Маланій Олена Олександрівна²

1. здобувачка вищої освіти філологічного факультету

Волинський національний університет імені Лесі Українки, УКРАЇНА

2. кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури

Волинський національний університет імені Лесі Українки, УКРАЇНА

Гастрономічний код «Абрикосової книгарні» Орести Осійчук

АНОТАЦІЯ. Стаття досліджує гастрономічний код української нації на основі художніх літературних джерел, зокрема книги Орести Осійчук «Абрикосова книгарня». Авторка розкриває важливість їжі як культурного феномену, зокрема в українській літературі, звертаючись до творів сучасних літературознавців. У книзі Осійчук гастрономічний дискурс відображений через опис страв і традицій, які символізують родинні цінності, культуру та зв'язок поколінь. Їжа стає інструментом емоційного сприйняття та передання культури, а її приготування відображає соціокультурні аспекти Галичини.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: гастрономічний дискурс; українська література; кулінарні традиції.

DOI <https://doi.org/10.36074/Lingua.issue1.004>

Alina Radzhabova¹

Scientific supervisor: Olena Malanii²

1. Student of the Faculty of Philology
Lesya Ukrainka Volyn National University, UKRAINE

2. Ph.D. in Philology, Associate Professor of the Department of Ukrainian Literature
Lesya Ukrainka Volyn National University, UKRAINE

The gastronomic code of Oresta Osiichuk's «Apricot Bookstore»

ABSTRACT. The article examines the gastronomic code of the Ukrainian nation on the basis of artistic literary sources, in particular the book "Apricot Bookstore" by Oresta Osiichuk. The author reveals the importance of food as a cultural phenomenon, particularly in Ukrainian literature, referring to the works of modern literary critics. In Osiichuk's book, the gastronomic discourse is reflected through the description of dishes and traditions that symbolize family values, culture and the connection of generations. Food becomes a tool of emotional perception and transmission of culture, and its preparation reflects the socio-cultural aspects of Galicia.

KEYWORDS: *gastronomic discourse; Ukrainian literature; culinary traditions.*

Кулінарія – одна з найважливіших сфер діяльності людини. Сьогодні їжа вважається культурним феноменом. Тема їжі у творах української літератури становить значний інтерес. Гастрономічний дискурс в сучасному літературознавстві займає досить важливе місце і є важливим культуротворчим елементом. До смакової тематики в творах української літератури зверталися Н. Городнюк у статті «Семантика їди та їжі в романі В. Домонтовича “Дівчина з ведмедиком”», Н. Заверталюк у дослідженні «Рецепція образів страв і напоїв у художньому тексті малої прози В. Даниленка», Л. Чернявська та Л. Костецька в праці «Мотиви їжі та символіка національної кухні в системі феміністичного дискурсу української прози», С. Ковпик у монографії «Поетика густативів (на матеріалі сучасної української прози)» та ін.

Метою нашого дослідження є вивчення гастрономічного коду української нації на основі художніх літературних джерел, зокрема книги Орести Осійчук «Абрикосова книгарня».

“Є книги, які можна прогортати, інші можна прочитати і лише виняткові з них можна прожити. Ось цю я прожила. В буквальному сенсі слова. Мандрувала її сторінками із *п’яним запахом абрикосового цвіту, щойно спеченого ябкового пляцка з цинамоном, афинової мармуляди та макових завиванців...* У цій оповіді не було жодного зайвого слова, жодного задовгого чи непотрібного ліричного відступу чи опису, тут усе було на місці – кожне порівняння, кожна колоритна назва чи слово, особливо знайомі мешканцям Галичини (*натер до глянцю, зелена зупа, третій пляцок з яблуками і цинамоном, віник та туфелька, дав драла, шарпнув*)...” – ділиться враженнями від книги Леся Кічура [1, с.1].

Книга Орести Осійчук оповідає історію дитячої дружби й недитячих зрад, родинних скелетів у шафі та любові, яка крізь століття рятує життя. «У романі дві сюжетні лінії. Одна про хлопчика Міська з минулого, друга про Михайла з теперішнього. Ці головні герої, якимось чином пов’язані між собою. Між ними пролягає століття.» [2, с.1].

Уже початок книги занурює нас у світ з галицьким присмаком, у

✓ РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

«смачне» дитинство, а особливої атмосфери далі додають описи страв, як готувала цьоця Кася: ябка та цитрини, пампухи з ружею, яблучний пиріг, трояндовий джем.

Популярність книги була така велика, що «читачі часто запитували, де є рецепти цих страв. Тому у другому перевиданні "Абрикоски" на звороті є QR-код, за допомогою якого можна перейти за посиланням і подивитися ці рецепти», – ділиться враженнями Ореста Осійчук [3, с.1].

Авторка книги навіть розпочала кулінарний марафон (грудень 2021 р.), де учасники до Різдва готували *чотири страви за рецептами цьоці Касі* – героїні цієї книги. «Готуватимуть як м'ясні, так і пісні страви, щоб усім нагадати про «Абрикосову книгарню», цьоцю Касю, яка постійно щось *смаченьке готувала у себе на кухні*. Мене дуже часто запитують про її *рецепти*, і я вирішила, що зараз час усіх об'єднати і спільно приготувати щось за її *переписами*» [3, с.1].

Кухня – свого роду сакральне місце для тітки головного героя, зона її комфорту, захисне укріплення, котре відволікає від прикрих подій і міркувань, де завжди панує ідеальна чистота і порядок. Кухня має для жінки лікувальний ефект, має аромат цинамону та абрикосового цвіту. Тому, книга вміщає в собі не лише опис смакових властивостей страв, а й запахів: «Проте тільки-но цьоця покликала нас до столу, на якому парувала зелена зупа зі сметаною, а всю кухню запахтіли грінки з часником, ..., я розхвилювався знову: якщо таке богохульство вгледить цьоця (**кухня для цьоці – то як церква**)» [4, с. 28].

Вона завжди готувала з великим задоволенням: «вуйко допивав філіжанку улюбленої кави...та ж узялася куховарити з колишнім завзяттям», враховуючи смаки кожного і приналежність страв до свят і посту: «Міську, ти з чим хочеш пиріжки? Із сиром чи мармулядою? – А мене вже не питаєш?... – Тебе не питаю, бо знаю, що пиріжків ти не любиш. Тож для тебе, Стефцю, спечу твого улюбленого завиванця з маком» [4,с.103]. В переддень Різдва, господиня традиційно готувала 12 страв: «цьоця ннесла із собою пахощі кухні, печеної шинки, медівника, товченого маку, буряка та сушених грибів... – Ходи спробуєш кутю на смак, чи достатньо меду»,

«то був передостанній день посту. Завтра Святвечір, але цьоця налила Ромкові гарячого росолу, щедро поклала в нього домашньої локшини на жовтках, а на додачу згоди – апетитну курячу лапку»[4,с.146], «Стіл на дванадцять пісних страв ми накрили у кімнаті вуйка...» [4, с.153].

Найбільшими поціновувачами страв був Ромко та інші друзі Михайла: «Він акуратно зачерпнув зупу, без найменшого звуку влив її до рота, блаженно посмакував, а тоді мовив: – Пані Касю, ваша зупа – неперевершена! Вона гідна столу самого цісаря! Нічого смачнішого за своє життя я не їв. – А на десерт буде третій пляцок з ябками» [4, с.28], «Пані Касю, дякую вам за такий смачний обід. Де ще я поїв би такого ладного розсолу, як не у вас. Хіба в самого цісаря» [4, с.150].

Ще одним, «найшвидшим» варіантом десертного вгощення був хліб з мармулядою (в тому числі афиною), який було зручно виносити на перекуси на вулицю і вечеряти з чаєм: «я приніс нам із кухні дві скибки хліба з мармулядою. – Пригощайся, – простягнув я одну скибку Ромкові. Не встиг я й оком змигнути, як Ромко змолв моє пригощання. Кутики його рота поцяткувалися крихтами, а губи стали фіолетовими від афинової мармуляди» [4, с.114].

Аби передати розкіш столу, у творі використано якісно оцінювальні прикметники: «соковитий», «ароматний», «запашний шматочок», «живильне какао», «солодкі тіста», «п'яний» тощо. Гастрономічна лексика слугує засобом вираження почуттів і емоцій персонажів: «коли цьоця подала на друге мої улюблені пшоняні голубці в мангольдї, Фець уже з-під лоба зиркав на мене. –Дякую, вже піду... – А голубці? – цьоця зірвалася навздогін Фецеві разом з тарілкою голубців, і я скулився, чекаючи, що вона виверне її на голову бідного хлопця. Ще б пак, хто це насмівся відмовлятися від її частування?» [4, с.66].

Перші дитячі почуття закоханості також з'явилися на фоні гастрономії, коли тітка, місивши тісто на ябковий пиріг, попросила купити цинамону (кориці) в місцевій крамниці пана Лойсмана: «...руки були по лікті випацькані в тісто та борошно. Здавалося і руки за раз замісять із мене файного завиванця.... – Хутко біжи у місто, до

 РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

крамниці пана Лойсмана, купи цинамону. Тільки одна нога тут, а друга там. Ну, чого стоїш, у мене тісто ось-ось підійде! Тільки ніякого Ромка, туди й назад, бо як не принесеш до ябок цинамону, я тебе самого на цинамон розмелю» [4, с.45]. Як наслідок, закоханий хлопець в Іренку, яка «щоразу пахла карамеллю», розбитий збанок молока і згорівші пиріжки, які стали поживою для курей. Запахові асоціації завжди супроводжували спогади про дівчину «і пахла вона так само, медово-солодко» [4, с.80].

Окремим ритуалом були напої для усієї родини: холодна дитяча кава Міська, тепле солодке какао при простудах і терапевтичний чай з молоком, без якого не обходився жоден вечір в бібліотеці для вуйка: «перший ковток уже холодної кави я зробив під ранок...запахла карамель...» [4, с.58], «– Цьоця сказала занести вам до кабінету чаю з молоком... – Сідай у крісло, разом поп'ємо чай, – і взявся розливати той у горнята. – Я не люблю з молоком, – порцеляновий чайничок з вершками застиг у вуйкових руках. – Насправді я теж не люблю, але цьоця Кася змушує, каже, що для мого шлунка так корисніше...запахло ромовою бабою. Після того наші горнятка спорожніли, а я дожовував марципан» [4, с.84]. Через кілька років: «– Може, нехай цьоця принесе нам чаю? Пам'ятаєш, як ми колись пили його тут разом? Отой чай з молоком?» [4, с.98].

Авторка приділяє особливу увагу лікувальному аспекту харчування. Знаком великої турботи було принесене какао або шоколад в ліжку під час простуд чи поганих новин: «щойно мої очі прорізалась крізь щілини спухлих повік, вуйко примостив мене на ліжку з кружкою теплого какао в руках – його аромат проникав навіть крізь забитий шмарклями ніс. – Пий, – лагідно прошепотів він. Я слухняно сьорбнув, і солодке какао живильним нектаром розлилось по тілі» [4, с.188].

Отже, у книзі Орести Осійчук «Абрикосова книгарня» присутній гастрономічний дискурс. Художні моделі страв, особливості їх приготування, сервірування й споживання у творі виконують інструктивну, пізнавально-інформаційну, історичну, культурознавчу, естетичну функції. Мовні засоби допомагають передати смакові

властивості страв. Гастрономічна лексика використовується також для вираження емоційно-почуттєвого стану героїв. Гастрономічні замальовки охоплюють правила більш здорового та вишуканого харчування, а також є тлом для демонстрації діалектизмів Галичини.

 РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] ЕспресоЗахід. *Абрикосова книгарня як спомин дитинства, або що таке – ідеальна книга*. Блог Лесі Кічури. Вилучено з: <https://zahid.espresso.tv/abrikosova-knigarnya-yak-spomin-ditinstva-abo-shcho-take-idealna-kniga-blog-lesi-kichuri>
- [2] Наш Формат. *Книга «Абрикосова книгарня»*. Вилучено з: https://nashformat.ua/products/abrykosova-knygarnya-709441?srsId=AfmBOooxJmcSOG_MYKqhVhUnyuOQtwkH5w-frTqZwzqzzo6fdzk4flx5
- [3] Оксана Швед. *Суспільне Черкаси. Абрикосова історія: на Черкаському книжковому фестивалі презентували недитячу книгу про дітей*. Вилучено з: <https://suspilne.media/cherkasy/168627-abrikosova-istoria-na-cerkaskomu-knizkovomu-festivali-prezentuvali-neditacu-knigu-pro-ditej/>
- [4] Осійчук О. (2021). *Абрикосова книгарня*. Київ: Наш Формат. ISBN978-617-7866-80-9.

DOI <https://doi.org/10.36074/Lingua.issue1.005>Фісун Дар'я Олександрівна¹Науковий керівник: Яшкіна Вікторія Володимирівна²

1. здобувач вищої освіти факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, УКРАЇНА

2. кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, УКРАЇНА

ORCID ID: 0000-0003-0570-8772

Особливості шотландської культури крізь призму історичного індивідуалізму

АНОТАЦІЯ. Стаття розглядає важливість культурологічних і соціолінгвістичних досліджень для визначення національної ідентичності та її впливу на суспільне життя. Зокрема, аналізується складність мультикультурних суспільств, де співіснують різні культурні та мовні системи. Автор також зосереджується на прикладі Шотландії, показуючи, як історичні події та традиції вплинули на розвиток її культурної ідентичності, включаючи кланову систему, національний одяг (кілт і тартан), символіку (татарник та єдиного рога) та музичне мистецтво (волинка). Стаття підкреслює важливість дослідження культурної спадщини для збереження національної свідомості й ідентичності в умовах глобалізації.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: культурна ідентичність; мультикультуралізм; шотландська спадщина.

DOI <https://doi.org/10.36074/Lingua.issue1.005>

Daria Fisun¹

Scientific supervisor: Viktoriia Yashkina²

1. Student of the faculty of Ukrainian and foreign philology and art history
Oles Honchar Dnipro National University, UKRAINE

2. Ph.D. in Philology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of English Philology
Oles Honchar Dnipro National University, UKRAINE

ORCID ID: 0000-0003-0570-8772

Peculiarities of Scottish culture through the prism of historical individualism

ABSTRACT. The article examines the importance of cultural and sociolinguistic research for determining national identity and its impact on public life. In particular, the complexity of multicultural societies where different cultural and linguistic systems coexist is analyzed. The author also focuses on the case of Scotland, showing how historical events and traditions have influenced the development of its cultural identity, including the clan system, national dress (the kilt and tartan), symbolism (the Tartan and the unicorn) and music (the bagpipe). The article emphasizes the importance of the study of cultural heritage for the preservation of national consciousness and identity in the conditions of globalization.

KEYWORDS: *cultural identity; multiculturalism; Scottish heritage.*

Нам відомі різноманітні критерії, пов'язані зі сферою *культурологічних* та *соціолінгвістичних* досліджень, коли дослідники визначають у відсотковому відношенні рівень поширення саме національної культури. Проте, це діє, коли культура країни визначена як більш-менш однорідна. Коли справа стосується мультикультуралізму, питання стає більш комплексним, адже тут можуть співіснувати, наприклад, *офіційна (стандартна, уніфікована)* та *рідна (корінна) мови*.

Культурологічні дослідження у будь-якому історичному вимірі важливі для того, щоб, у свою чергу, провести паралелі між різними країнами або знайти щось спільне. Наприклад, нам відомий науковий інструментарій *лінгвістики*, коли відбувається класифікація мов відповідно до місця розташування та особливостей структури. Проте це не визначається як єдиний критерій розподілу. Усе тому, що мови не могли розвиватися ізолювано. За допомогою історичного еволюційного шляху, так званою *діахронії*, до уваги береться один феномен, але розглядається у тривалій перспективі. Наприклад, при дослідженні певних *діалектів* (локальних типів мови, які визначаються територіальним розташуванням та історико-культурними переходами), науковці мають на меті не просто загально описати наявність діалекту у місцевості, але і надати інші його варіації та порівняти вимову, темп, словниковий склад. Тобто, усі елементи мовної системи залучені у процес, тому і виникає згодом необхідність відшукати об'єднувальний фактор – першопредка вивчених мов. У результаті, коли ми маємо справу із таксономією мов, нам відкриваються дані про те, що індоевропейська мовна родина є найчисленнішою.

Мова, як власне, інші складові, так як мистецтво, традиції, соціальний етикет належить до так званих стовпів *культури*. Бути частиною цивілізації означає оперувати цим багатоаспектним апаратом задля того, щоб продемонструвати світові *індивідуалізм*. Тобто, якщо ти як носій коду здатен на його найкраще адаптування, у майбутньому культурна спадщина стане ще більш інтегрованою у навколишню дійсність. Окрім цього, загроза зникнення досягає

 РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

надзвичайно низьких показників, що може свідчити про *прийняття* суспільством досвіду з усіх сторін. Будь-яка подія, яка проходить крізь наші канали пізнання та прийняття, не може бути абсолютно *позитивною* або *негативною*. Проте ми знаємо, яка впоратися із викликами, які відбуваються як наслідки. Позитивна сторона свідчить про активну мотивацію, внутрішнє задоволення. У той самий час, негативний досвід надає нам можливість обирати – або це стає мотивацію через переживання, або просто засобом ігнорування.

Приклад культурного ренесансу Шотландії свідчить про високий рівень свідомості населення, коли суспільство бере відповідальність за власну долю і задає напрямок для майбутніх років та століть, відштовхуючись від сьогодення та минулого. Особливо це стосується травматичних для країни подій, про які була згадка у попередньому підрозділі. Як і культурою Британських островів, культурою Шотландії цікавилися багато сучасних дослідників. Ми зазначатимемо культурологів (етнологів, фольклористів) та письменників, котрі звертали увагу на символізм краю протягом багатьох десятиліть. Українські фольклористи, що досліджували культурний досвід Шотландії – І. Перебийніс, Я. Славутич, С. Бондаренко. Серед іноземних культурологів, які цікавилися темою шотландської містичності у міфології та, безпосередньо, усною народною творчістю його кельтського минулого, ми можемо зазначити Дж. Фрейзера, М. Бредшоу, Дж. Кембела, Дж. Уествуд та інші.

Блок про шотландську культуру нам варто із загальної інформації, яка стосується, власне, характеристики населення та певних фактів про традиційний одяг, святкування, мову та мистецтво. Шотландія належить до півночі і є більш суворим краєм у порівнянні із територіями Англії, Уельсу та Північної Ірландії. Проте саме вона викликає найбільше зацікавлення як туристична місцина, де у кожного є можливість повністю дослідити історію і традиційні аспекти через подорож руїнами давніх *замків* або відвідування древніх поселень.

Варто нагадати про те, що частиною Сполученого Королівства

Шотландія стала завдяки Унії XVIII століття, коли мова йшла про майбутнє загальне утворення. Ще задовго до безпосереднього входження у склад королівства шотландське культурне та соціальне життя було дуже добре розвинене через зв'язки місцевого населення, точніше, суміші різних племен. Тому це поступово впливало на так звану класову систему, яка формувалась відповідно до традицій корінного народу. У шотландців, як і у ірландців, це призвело до появи *кланової (родової) системи*. Це мало дуже велике значення, адже у контексті територіального розміщення володіння і приналежність до ділянки землі забезпечувала високий статус багатьом поколінням.

Феномен клановості був типовий саме для населення Гайленду (високогір'я), тобто, північної та західної частин острова. *“Due to the status of the land in historical Highlands, Scots formed clans, ruled by the chief, and originated from the common ancestor”* («Через статус території в історичному Гайленді шотландці формували клани, на чолі котрих був вождь, та які брали початок від спільного предка») [3]. Із цього твердження можна зрозуміти, наскільки чіткою була ієрархія у соціальному устрої шотландців. Справа в тому, що саме поняття *клан* у давнину мало значення той, що стосується *нащадків*. Тобто, спадок мав переходити по кровним зв'язками попередників із наступниками.

Оскільки кланова ієрархія впливала на більшість сфер життя майбутньої шотландської нації, *атрибутика* із давніх часів була однією із важливих сигналів на будь-якому соціальному заході незалежно від масштабу. Культурна складова національної свідомості країни забезпечила багатьом інституціям право на існування із базуванням на принципах відмінних від загальноприйнятих (англійських). У цьому контексті нам необхідно знову звернутися до, власне, положень Унії між Англією та Шотландією XVII століття. Відповідно до змісту документу, правові, релігійні та культурні інституції мають статус автономних, тобто, Шотландія має власну церкву (одну із найбільш ліберальних у Сполученому Королівстві) та спирається на римську правову модель ще із давніх часів (згадка про завоювання Римською імперією).

✓ РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

Тому, визначаючи, яким чином існування кланів мало вплив на повсякденне життя населення, треба виділити відповідні сфери, а саме – *мистецтво* та *моду*. Усе, що стосувалося предметів одягу, їх сумісності, методів комбінування, символізм кольорів та малюнків мало безпосереднє відношення до шотландської ідентичності. Коли існували клани та їх вожді, кожен рух та вимовлений заклик мав значення. Окрім цього, життя у холодному краї вимагало рішень по збільшенню теплового одягу. Таким чином, у чоловічої частини населення з'явилися специфічні шерстяні спідниці, котрі отримали назву *кілт*.

На даний момент, носіння кілту – це така сама данина минулому, як і символічні щорічні зібрання. Чоловіча шотландська спідниця перетворилася на одну із туристичних візитівок під час подорожей до країни. Проте, як було зазначено вище, кілт виконував роль зовнішнього символу контролю та був характерною рисою духу скоттів. *“The kilt together with plaid as the Highland dress dates back to the 17th century, when the special piece of woolen cloth was wrapped with its pleated side around the waist; the unpleated wrapped around the upper body”* («Кілт разом із пледом у якості Гайлендського одягу датується XVII століттям, коли спеціальний шматок вовняної тканини обгортав тулуб стороною, що зі складками; гладка поверхня обгортала верхню частину тіла») [3]. Кілт є одним із предметів гордості для шотландців, бо навіть підрозділи у складі британської армії і досі носять цей тип одягу для того, щоб ідентифікувати себе як окрему етнічну групу у Сполученому Королівстві.

Проте кілт не був єдиним зовнішнім атрибутом шотландця. Спідниці створювалися таким чином, щоб на них було видно специфічний малюнок – так званий *кольоровий патерн*. Раніше ми згадували про кольоровий символізм, присутній на одязі. Це може бути або поєднання незвичних кольорів, або зображення божества чи іншого символу краю. Для шотландської ідентичності символом приналежності до клану (певної територіальної частини) став *тартан*. *“Tartan as a specific square pattern soon became one of the main peculiarities of Scots and was also placed as the clan emblem of Highlanders”* («Тартан як особливий квадратний малюнок незабаром

став однією із головних рис шотландців і був також розміщений як кланова емблема жителів Гайленду») [5].

Тартан став своєрідною міткою та навіть засобом невербального спілкування поміж жителями високогір'я, де першочерговий вплив кланової ієрархії був набагато сильніший, ніж англійська монархічна політика. Стосовно історичного розвитку цього малюнка, то про існування відомо із *портретів вождів XVII століття*, а саме – другої половини, коли активізувалися повстанські рухи проти гегемонії англійської корони у місцевості. У період новітньої історії тартан застосовується нащадками кланів як розпізнавальний знак при зустрічах. Проте, одночасно із цим, шотландці достатньо піклуються про збереження культурної спадщини, створюючи інституції навчального зразка. *“From 1996 we can observe the foundation of The Scottish Tartans Authority, where visitors and locals can raise awareness and educate themselves about the significance of tartans in history”* («Із 1996 року ми можемо спостерігати заснування Шотландської Спільноти із захисту тартану, де відвідувачі та місцеві можуть краще зрозуміти і пізнати важливість тартану в історії») [5]. Тобто, тартан, як і кілт або плед є глибинними джерелами несканованого ще клановою системою, коли зовнішній вигляд вождя та членів групи привертав ще більше уваги, ніж словесне оформлення певних думок.

У контексті національного шотландського одягу доцільно також окреслити такий об'єкт як *гленгаррі* – своєрідна вовняна шапка із кокардою, помпоном та, нарешті, стрічками (знаходяться позаду, звисаючи). Гленгаррі отримала свою назву, ймовірно, від розробника цього типу головного убору – *Олександра Макдонелла*, адже він був родом із клану із подібної назвою. Врешті, гленгаррі, на відміну від інших предметів шотландського одягу, безпосередньо відноситься до військової сфери, коли із кінця *XVII століття* військові загони, що охороняли кордони Гайленду, вже носили гленгаррі як особливий символ стійкості та рішучості в армійських колах.

Із другої половини *XIX століття* гленгаррі трансформувалась із кланового головного убору у військовий, коли музичні загони вишиковувалися для майбутньої служби. Згодом офіційно,

✔ РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

відповідно до положень Унії, шотландські загони армії Сполученого Королівства носили гленгаррі. Так ця шапка стала символізувати єдність народу та збереження пам'яті про предків та їх вклад у культурний розвиток. Головний колір гленгаррі став темно-синій із червоними та білими клітинками патерну тартану. Що стосується музичних полків – *волинщиків*, то для них гленгаррі мав більш парадний вигляд із доданим пір'ям зі сторони.

Зі сфери національного вбрання країни ми переходимо у галузь мистецтва продуктивного. У свою чергу, нами було зазначено музичний інструмент, котрий певним чином спрогнозував напрямок шотландського музичного мистецтва багатьох століть. Звісно, цим важливим елементом став музичний інструмент під назвою *шотландська волинка*. Волинка є духовим інструментом із особливим звучанням, зо нагадує собою спів *йодль*, коли раптово змінюється регістр. Саме цей музичний інструмент став визначним символом шотландської культури і фіксованого стереотипу стосовно того, що усі місцеві мають грати на цьому інструменті.

Волинка також, як і предметі одягу, належить до кланової спадкової культури Середньовіччя, коли кожна група мала свою особливу волинку, на що вказував тартан, бо мішок, де набиралося повітря, мав цей унікальний малюнок із перехресними лініями, що нагадують різнокольорові квадрати. Згодом волинка здобула дуже велику популярність не тільки як класовий інструмент, але і як важливий елемент мотивації до битви. Зазвичай цю місію у давнину довіряли поетам або співцям, котрі могли строфами підняти бойовий дух населення. *“From the time of Middle Ages, clans usually had hereditary bagpipes, which were then used to encourage warriors before the battle”* («Із часів Середньовіччя, клани зазвичай передавали волинки у спадок і потім використовували їх, щоби надихати вояків перед битвою») [5].

Волинка завжди вважалася народним інструментом, тобто, її появу ми завдячуємо місцевому населенню. І застосування цього інструменту випробовувалось століттями, коли воно досягло військової сфери. Зазвичай під час парадів перший ряд – музичний загін прямує вулицями, виконуючи музичні твори через волинку.

Цей об'єкт є прикладом цінної спадщини і світовому масштабі так само, як для українців є, наприклад, гуцульська трембіта із західної частини країни або сопілка. Вищезгадані аналоги також належать до духових музичних інструментів із власною тривалою історією, коли, згідно із давньою традицією, дерево мало надзвичайну життєдайну силу.

Із символікою дерева пов'язана одна унікальна шотландська традиція, котра датується червнем місяцем кожного року – період літнього сонцестояння, коли тривалість дня збільшується майже до нічного показника. *«У день прогнозованого сонцестояння місцеві жителі запалюють ритуальні вогні, котрі, згідно із легендами, символізують чистоту та забезпечують безпеку господарю хати та домашнім тваринам»* [1]. Спалювання проводяться і досі, нагадуючи про давні традиції кельтських пращурів, коли ще існували жертвоприношення у вигляді продукції (тваринне м'ясо, овочі, фрукти). На той час на території Шотландії, Ірландії, Уельсу, Англії панувало язичництво, або так званий *політеїзм*, коли поклоніння людьми здійснювалося відносно багатьох богів, які представляли певну сферу природи (божества вогню, повітря, води, достатку, порядку).

Іншим прикладом глибинної символіки країни, що корінними сягає часів завоювань *вікінгами* і представляє флору краю, є *татарник звичайний (будяк)*. Приблизно у VIII столітті, згідно із місцевими легендами, коли завойовники (*датчани*) досягли узбережжя сучасної Шотландії на кораблях, місцеві змогли ідентифікувати ворога, коли один із вояків босоніж випадково зачепив зарості колючого будяка і скрикнув від болю. Після цього ворогів очікувала жорстка відповідь від справжніх господарів краю. Окрім цього, цікавим фактом про татарник є те, що перед тим, як стати *рослинним символом* Шотландії, його зображували на срібних монетах XV століття для того, щоб продемонструвати національну ідентичність у валюті.

Коли все ж татарник увійшов до елементів шотландської культури, то серед населення з'явилися різноманітні трактування про місце і роль цієї рослини в історії краю. Відповідно до загальної думки

✓ РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

більшості населення Шотландії, татарник вважається джерелом сили та незламності перед ворогами, що також втілено у девізі, якому відповідає пісня групи Океан Ельзи «Я не здамся без бою». Для шотландців дуже важливе відстоювання власних інтересів та прав, тому ці слова були пророчими для утвердження татарника як чергового символу майбутньої держави.

У переліку багатьох інших символів тепер вже сфери фауни особливу увагу привертає фігура *єдинорога*. Ця тварина є складовою герба Шотландії, де міститься 2 єдинороги по обидва боки. Очевидним є факт, що герб Сполученого Королівства був заснований на шотландському, проте замість одного з єдинорогів було розміщено *лева* – символа Англії (на даний момент відомі різноманітні скульптури левів, котрі можна побачити під подорожі Лондоном та його визначними пам'ятками. *“The unicorn of Scotland is considered to be the strongest animals. Thus, it symbolizes power of the king”* («Шотланський єдиноріг вважається найсильнішою твариною. Таким чином, він символізує владу короля») [5].

Шотландія як країна, попри входження у склад єдиного Сполученого Королівства, прагнула до формування власного продукту у світовому контексті. Загальні процеси глобалізації та інтеграції перетворили контакти між країнами на власне обміни культурним продуктом. На перший план виходить внутрішнє життя країни – населення, зовнішнє оформлення оточуючого середовища, традиції, особливості світосприйняття та мислення. Тобто, усі елементи, котрі вважаються дещо утаємниченими для повсякденного споживання, стають першочерговими об'єктами обраного цивілізаційного досвіду. Умовно символи, які збереглися до наших днів, можна поділити на ті, що описують аспекти *флори*, *фауни* та аспектів *побутового життя*.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Традиції та звичаї Шотландії. *Kilt Shop*. URL: <https://kilt.com.ua/uk/tradytsii-ta-zvychai-shotlandii/> (дата звернення: 02. 05. 2024).
- [2] Шотландське нагір'я. *Actualidad viajes*. URL: <https://www.actualidadviajes.com/uk/шотландське-нагір%27я/> (дата звернення: 02. 05. 2024).
- [3] Icons and symbols of Scotland. *Scottish tours*. URL: <https://www.scottishtours.co.uk/aboutscotland/ions-and-symbols-of-scotland/> (last accessed: 02. 05. 2024).
- [4] Great Britain. *New world encyclopedia*. URL: https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Great_Britain (last accessed: 02. 05. 2024).
- [5] Lang A. A short history of Scotland. New York, 1912. 351 p. URL: file:///C:/Users/%D0%94%D0%B0%D1%88%D0%B0/Downloads/AShortHistoryofScotland_10527310.pdf (last accessed: 02. 05. 2024).
- [6] Cultural life. *Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/place/Scotland/Cultural-life> (last accessed: 02. 05. 2024).
- [7] Національні символи та баджі. Studfiles. URL: <https://studfile.net/preview/10058974/page:4/> (дата звернення: 02. 05. 2024).
- [8] Незвичайні традиції Шотландії. *UAEU*. URL: <https://www.google.com/amp/s/uaeu.top/tsikave/nezvichajni-traditsiji-shotlandiji-istoriya-kulturi-i-zvichaji-krajini.html> (дата звернення: 02. 05. 2024).

DOI <https://doi.org/10.36074/Lingua.issue1.006>

Лариса Іванівна Белєхова¹, Шаповал Олександра Сергіївна²

1. доктор філологічних наук, професор кафедри
англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова
Херсонський державний університет, Україна

2. викладач кафедри морської англійської мови
Національний університет «Одеська морська академія», УКРАЇНА

Поетика наративу у романі К. Ішігуро «Похований велетень»

АНОТАЦІЯ. Пропоноване дослідження зосереджено на розкритті особливостей поетики наративу в художньому фентезійному дискурсі, а саме в романі К. Ішігуро «Похований велетень», а також на поясненні відмінних рис метамодернізму та виявленні лінгвокогнітивних засобів і наративних прийомів, що створюють поетику досліджуваного роману. Основною метою є розробка й опрацювання комплексної методології аналізуванню обраного матеріалу, яка уможливить установити лінгвокогнітивні та наративні механізми творення своєрідної поетики роману, що забезпечує особливий емоційний відгук і незгасаючий інтерес читачів до роману.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: *поетика наративу; художній фентезійний дискурс; метамодернізм; емоційний відгук.*

DOI <https://doi.org/10.36074/Lingua.issue1.006>

Larysa Bieliekhova¹, Oleksandra Shapoval²

1. Doctor of Sciences in Philology, Professor of the
Department of English Philology and World Literature named after Professor Oleg Mishukov
Kherson State University, UKRAINE

2. Lecturer of the Maritime English Department
National University «Odesa Maritime Academy», UKRAINE

Poetics of narrative in K. Ishiguro's novel «The buried giant»

ABSTRACT. This research focuses on revealing the peculiarities of poetics of narrative in fantasy fictional discourse namely in K. Ishiguro's novel "The Buried Giant" which, in our view, belongs to metamodernism. The main objective of this research is to elaborate methodology aimed at defining the main categories of narrative and poetics of the novel, establishing the distinct features of metamodernism in the novel under analysis as well as explicating its linguistic means and narrative devices for creating unique poetics of narrative which ensures strong emotional response and unfading interest among the readers.

KEYWORDS: *poetics of narrative; fictional fantasy discourse; metamodernism; emotional response.*

Statement of the problem. It is beyond doubt that humanity is currently facing dynamic changes which affect all spheres of life. Indeed, the modern information society is characterized by an aspiration for the new, captivating and incomprehensible. Modern literature, metamodernistic in particular, reflects the topics, problems and challenges which society faces, in its own unique, peculiar manner. Thus, the creative writing of a certain author as part of the literary process, naturally correlates with modern world trends, causing constant interest among readers and investigators. Studying the reasons for this interest, especially among young readers, is one of the promising vectors of the modern literary studies development. Furthermore, the investigation of the concepts "text poetics", "narration" and "the narrative" from cognitive and narrative perspective allows us to understand the way how a literary work is written and what is written. In our view, what is written in the novel becomes a means of realization of the author's creative idea. The task of the investigator is to perceive cognitive and narrative mechanisms that help the authors of literary works successfully communicate to readers the most bashful ideas and be freely perceived in response.

We believe that the research of the most relevant and popular novels among readers, attributed to the modern cultural direction of metamodernism, reveals this intention in the most complete way, because it thus enables to explore the connection between contemporary authors and contemporary readers. Therefore, it is relevant to study the peculiarities of the narrative of the work and its poetics, as well as the interaction of these concepts in the context of the modern English-language novel, which determines the choice of the material for our study. In this regard, the object of our research is defined as the peculiarities of poetics of narrative in fantasy fictional discourse, and the subject of the study is the poetics and narrative features of K. Ishiguro's novel "The Buried Giant".

Scientific novelty of the research is the attempt for generalization of scientific developments and the identification of insufficiently elucidated issues of the main categories of narratology with their further study;

implementation and adjustment of the methodology of poetic and narratological analysis for its further application to modern novels; the application of poetic and narratological analysis to the text of K. Ishiguro's novel "The Buried Giant".

Analysis of research and publications. Currently, the research of such foreign scientists as G. Genette [6], M. Bal [21], M. Fludernik [22], D. Herman [23], F. Stanzel [27] and others is devoted to the study of the poetics of texts and narratology, as well as of a number of Ukrainian scientists, such as A. Tsapiv [18], I. Bekhta [1], L. Matsevko-Bekerska [10], O. Tkachuk [17], R. Gromyak [12], N. Izotova [7], O. Melnychuk [11], N. Rymar [14], R. Savchuk [15], V. Siruk [16] and others. A certain number of domestic and foreign scientists, such as M. Dovganych [5], H. Kolesnyk [8], V. Lanova [9], K. Ray [26] and others, dedicate their scientific works to the research of K. Ishiguro's novels.

"The Buried Giant" [24] is one of the last works of the author, which deserves exclusive attention due to the incomparable beauty of the narrative and the encouragement of the reader to his own search. In 2016, the novel was nominated for the World Fantasy Award for Best Novel [28] as well as the Mythopoetic Award [25] for adult literature and was selected by us as the research material.

The aim of the research is to specify what determines the impact on the reader from the point of view of investigating the poetics of the novel's narrative; to reveal the means of realizing the author's artistic intention. In order to achieve the aim, the following tasks were set:

1. To analyze and summarize existing theoretical developments in the poetics of texts and narratology; to find out which theoretical and methodological findings can be used as a tool to achieve the research goal.
2. To investigate the poetics and peculiarities of the narrative of the text of the novel "The Buried Giant", using poetic and narratological analysis.
3. To uncover and expose how the revealed features of poetics of narrative of the novel affect the reader.

Presentation of the main material. Foremost, we consider it necessary to indicate the methods that we used in the research process. As part of the study, such research methods as analysis and synthesis were used to generalize the existing scientific literature in the course of study of the categorical and methodological research apparatus; poetic and narratological analysis when working with the novel as a whole; cognitive analysis to analyze the features of the narrative; a comparative method for comparing the novel, which constitutes the material of the research, with other pieces of literature considered in connection with the latter; cultural-historical and intertextual methods for understanding the cultural-historical context and analyzing extralingual factors.

The state of modern scientific development of the concepts “poetics of texts” and “narratology” as a field of modern literary studies. To achieve the goal set, first of all, it is necessary to analyze the relationship between the concepts of “poetics” and “narratology”. According to M. Humennyi, the following definition of the poetics of a text can be given: “poetics... can be defined as ideological-thematic and form-creating system of a fictional piece of literature in the context of the historical literary process” [4, p. 27]. It is the study of these tools that helps to understand what exactly motivates readers to read and what exactly forms the vector of development of the literary process.

Modern literature always reflects certain historical issues and is influenced by existing artistic-aesthetic, philosophical, socio-cultural and psychological paradigms. From a pragmatic point of view, the reader is a representative of the certain time period, and he or she will choose the literature that “echoes” in them, correlates with their picture of the world, encourages them to introspection and self-search. By analyzing the literature, the reader, first of all, satisfies his own psychological needs and interests.

Likewise, from a pragmatic point of view, the author employs specific means so that the communication to the reader is the most effective, and realizes his need to “deliver” the fruit of his art to the reader in the most complete manner through the text.

Thus, the study of the poetics of texts is closely related to narratology

- a branch of literary studies which investigates the theory of narrative, unveiling what combination of what is written and how it is written affects the reader. From this point of view, we consider it necessary to rely on the methodology of cognitive narratology, which focuses on thematic, ideological and critical problems.

Therefore, we consider well-founded O. Melnychuk's point of view, stating that: "Cognitive narratology studies the story as such, which functions both as a goal of interpretation and as a means of understanding (e. i. making sense) of human experience - a resource for structuring and understanding reality. The narrative world, built with words in the form of a cognitive scheme/model, is the basis of the construction of aesthetic reality, which produces the meaning of a fictional text. Cognitive narratology focuses on the reader's intellectual and emotional perception of narratives. Cognitive approaches play a significant role in modeling or simulating human narrative intelligence aimed at understanding the meaning of a literary text ... The importance of reader consciousness is studied respecting the factors related to the creation and understanding and interpretation of narratives, taking into account the activities of the author-narrator who creates the story, among which are the processes by which the reader understands the narrative world caused by narrative representations and artifacts; and the cognitive states and placement of characters in the fictional world. Addressing the consciousness of the characters through textual clues prompts the reader to draw conclusions about the content of this consciousness." [1, p. 314]

Based on this, the literature which reflects the features of the modern cultural concept - metamodernism, and provides the opportunity to follow the influence of modern literature on the reader "in real time", which determines the choice of research material, is currently of indisputable interest.

Metamodernism, as the newest cultural concept, is of interest as an integrative notion that unites different ideas and directions which overlap each other. Metamodernism emerged in the 1990s and has been evolving since then, but elements of metamodernism, postmodernism,

 РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

and modernism coexist, while the underlying value of metamodernism is to welcome syntheses which take the best features from earlier periods [2, p. 109].

As Professor I. Petrova notes, "The metamodernist concept is characterized by dialectical ambiguity and a mixture of different directions of scientific research... The essence of metamodernism as a cultural concept is reduced to the so-called language of sensuality, which contributes to the understanding of the aesthetic and cultural advantages of the present and develops not through the study of individual phenomena isolated from each other, but through the continuous comprehension of the dominant trends in culture, the combination of the styles and conventions of the past with the strategies and passions of the present. It is emphasized that metamodernism goes beyond previous paradigms, avoiding deconstruction, irony, relativism, nihilism, trying to revive sincerity, hope, romanticism, the potential for a great narrative and universal truths" [12, p. 15]. In this case, the multifacetedness and complexity of the works requires the improvement of the methodology and tools of their analysis, which determines the indisputable relevance of the study of this topic.

Returning to the issues of narratology, within the framework of our research, the categories of narratology and the narratological analysis based on them constitute the focus for the investigation of the selected novel.

Regarding the definition of the main categories of narratology, we agree with the opinion of scientists O.-M. Huk and I. Bekhta, that in order to apply cognitive narratological analysis to a certain work, it is necessary to single out and operate on such basic categories of narratology, which are taken into account in narratological analysis, such as:

1. Narrative. In modern narratology, this concept is considered as a synonym for a story, as a product and as a process, object and act, structure and structuring of one or more real or fictitious events, which are reported by one, two or more narrators to one, two or more narrated. The object of the narrative is the character and intratextual narrative instances: implicit and explicit narrator, narratee, author (recipient).

2. Narrativeness is defined as a set of properties that characterize a narrative and distinguish it from a non-narrative, and also reveals formal, contextual, intertextual, extratextual, intratextual properties that characterize them and distinguish them from a non-narrative.

3. Narration determines the specifics of the image system, plot, characters, image background, narrative situation and the role of the narrator, relates to the formation of a narrative (story) about a number of situations.

4. The narratee (reader) is the narrated, i.e. the one to whom the story is told, as it is attributed in the text. There is at least one (more or less openly presented) narratee per narrative, placed on the same diegetic level as the narrator who addresses him [14, p. 55-56].

Currently, there is a large number of points of view regarding the methodology of narratological analysis. Foreign scientists analyze the works based on various methodologies proposed by leading specialists in this field, for example, the code theory according to R. Barthes, the theory of narrative types according to F. Stanzel, the theory of focalization according to G. Genette [14, p. 55-57]. Ukrainian researchers mainly use foreign narratological conceptual apparatus, which is based on the conceptual analysis of works by such scientists as L. Matsevko-Bekerska [10], I. Papusha [12], V. Siruk [16] and others.

However, due to the unconditional connection of the need to carry out parallel and integrated poetic and narratological analysis, in order to realize the goal and objectives of the research, we aim to use the methodology of poetic and narratological analysis proposed by A. Tsapiv, and as a perspective for future research - to adapt this scheme of fictional texts analysis for further own research [18]. This model consists of stages and aims at a poetic and narratological analysis of a fairy-tale ethnonarrative, however, in our opinion, the work of A. Tsapiv can also be used for the analysis of a historical fantasy novel.

At the first stage of the poetic and narratological method of analysis, it is proposed to carry out informational investigation regarding the context of the creation of the novel, namely information about the author, his origin, about the stage of the historical and literary process,

and all extralingual factors that influenced the formation of the author's work and the creation of fictional texts; analysis of the compositional arrangement of the fictional text, in particular the division of the text into compositional blocks and narrative episodes within each block. A narrative episode is a separate autosemantic text fragment. A narrative episode reflects a certain event from the character's life that falls on one period of time and takes place in one topos, that is, it has a local-temporal fixity. Narrative episodes are correlated with the elements of the compositional structure of the text - exposition, knotting of the plot, climax, decline and denouement. A narrative episode reflects an event from the character's life and is subordinate to the overall storyline. [18, p. 63]

At the second stage, the main and secondary characters of the literary work and their images are revealed, as well as the features of the fictional time and space of the work (chronotope) are interpreted [18, p. 64].

At the third stage, the type of narrator and narratee are clarified, verbal and visual narrative methods of realizing the author's creative idea are revealed [18, p. 65].

At the fourth stage of research, according to A. Tsapiv, the model of narration of the literary work is reconstructed and constructed. The reconstruction and construction of the model takes place in several stages, covering the analysis of the text of the work and the broad context of its creation. [18, p. 67]

In our opinion, such a versatile comprehensive analysis most fully provides an opportunity to reveal all possible implicit and explicit features of the novel, and helps to achieve the goal of the research, namely, to trace the peculiarities of the novel and how they make it so valued among readers.

Distinct features of poetics of narrative in K. Ishiguro's novel "The Buried Giant". Relying on the existing theoretical achievements in accordance with the chosen topic, in order to conduct a thorough study, we aim to conduct an in-depth analysis of the current state of the problem, the interpretation of the main views and positions regarding it while paying special attention to the discovery of new ideas and

hypotheses, experimental data, new methods, original approaches to the study of the problem, as well as provide your own vision regarding the prospects for the development of the problem. Therefore, we consider it necessary to provide a concise poetic and narratological analysis according to the selected scheme.

While describing the first stage of the analysis, it should be noted that so far, a certain number of scientific works have been devoted to the analysis of the novel "The Buried Giant" by the British author of Japanese origin Kazuo Ishiguro, which was published in 2015. In 2017, the Swedish Academy awarded him the Nobel Prize in Literature, describing him as a writer "who, in novels of great emotional force, has uncovered the abyss beneath our illusory sense of connection with the world" [20]. Indeed, the novel under analysis deserves special attention because of its unusualness. However, in most of the available scientific publications, the novel is analyzed somewhat one-sidedly, focusing mainly on one aspect that reflects the individual style of the author. In other scientific works, the novel is considered in a complex and from an angle of view in relation to other novels of the author, due to which the objectivity regarding its uniqueness is lost. In our study, we aim to conduct a comprehensive analysis of the novel, in all its features, paying special attention to the role of the narratee, which correlates with the purpose of this study.

A characteristic feature of the process of writing this novel is that it took the author ten years to write "The Buried Giant", which is much longer than Ishiguro expected. According to an interview conducted in 2015, just before the novel was published, he stressed that his wife, Lorna McDougall, had rejected an earlier draft of the book, saying, "It won't do... We'll have to start from the scratch." [19] Ishiguro added that he was surprised by her comments at the time because he was happy with his progress. He put the novel aside and wrote a collection of short stories, *Nocturnes* (2009). It was six years before Ishiguro returned to *Buried Giant*, and following his wife's advice, he proceeded to 'start from scratch'. [19] This break in the writing of the work was due to the fact that Ishiguro, whose main idea of the novel was dedicated to the attitude towards the collective memory of historical events and how societies and

 РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

cultures recover from past atrocities by forgetting, was not sure at what time and space to put the story. After all, if he chose a too realistic setting, it would dull the perception of such an idea. He told literary critic and New York Times columnist Alexandra Alter that the inspiration for *The Buried Giant* came from the Dark Ages in Britain. Little is known about this period of British history, so Ishiguro himself filled in the gaps by creating a fantastic setting for the novel [19, p. 20]. For the title of the book, he turned to his wife for help. After many rejected ideas, they found it near the end of the text of the novel to reflect the main idea of collective memory.

All the specified information, together with the origin and life path of the author, create the context of the work. The influence of these extralingual factors, in our opinion, creates an incredible originality of the work, which combines certain aspects of Japanese culture and at the same time post-colonial multicultural British literature. It should also be noted that the study of the concept of multiculturalism and its influence on the poetics of the narrative of fantasy fictional discourse and on the works of K. Ishiguro in general is of exceptional scientific interest and a promising direction for our future scientific research.

By the composition, the novel consists of three parts and 17 chapters. The events of the novel take place in medieval England, during the times of King Arthur's. An elderly couple - Axl and Beatrice - go to a nearby village to visit their son, whom they have not seen for a long time. Because of the magical fog, they remember almost nothing about their son and about their past in general. Going on a journey, the couple has to overcome many obstacles on their way. The knight Sir Gawain (nephew of King Arthur), the Saxon warrior Wistan and the orphan Edwin join their journey. Over time, the memories of Axl and Beatrice begin to return little by little, and they find out that everything was not as rosy as it seemed to them. And then insults and betrayals emerge in their memory again. In the end, the couple has to test whether their love is really true and whether they deserve to spend the rest of their lives together on an island where happy couples find peace. They only need to answer a few questions of the boatman who is transporting them to

the dream island. The finale of the novel is open, inviting the reader to "complete" it on his own [24].

Some fans consider "The Buried Giant" a step forward not only for the author, but for fantasy literature as a whole. David Mitchell, author of "Cloud Atlas", wrote in an email that if he was "put at knifepoint" to name his favorite Ishiguro novel, he would choose "The Buried Giant" for its use of fantasy tropes to explore questions of love and mortality [19, p. 23].

At the second stage of the analysis, the characters and fictional time and space are examined. It should be noted that the type of narration of this work is subject to the cognitive model "Quest", which is characteristic of British literature [18]. In our opinion, such a model, together with the use of flashbacks, helps the author to reveal the images of the main characters as fully as possible, including Axl, a former warrior, a character endowed with high moral qualities; his wife Beatrice, depicted by the author as a weak character, prone to betrayal, excessive criticism, but really beautiful in her youth; Sir Gawain, a character from "Sir Gawain and the Green Knight" poem written in the time of Chaucer's, which is a chivalric novel about the adventures of Sir Gawain, King Arthur's nephew; the knight Wistan, between whose image and Beowulf's, the character of the famous medieval poem, numerous parallels can be drawn; and Edwin, the rescued boy, sincere and brave. The author, first of all, emphasizes the personal qualities of the characters, as well as the emotional side of their relationships and communication, which is a characteristic feature of Kazuo Ishiguro's individual style.

Both the characters and the chronotope are echoes of Arthurian legends and chivalric novels. At the same time, while interpreting the Arthurian legends and novels, the author turns to the actual history of Britain, in particular, recreating the appearance of the villages of the Britons, who deepened their dwellings into the ground or made dugouts and connected them with common passages, and the Saxons, who preferred to build palisades and dig a ditch around their settlements. But historically accurate details (house building, food, weapons, smells emitted by people and inherent in their dwellings) are transferred in K.

 РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

Ishiguro's novel to a new reality created by combining the world of Arthurian knightly novels and archaic Anglo-Saxon epics, and so historically accurate household details become a part narrative, ensuring its authenticity [9].

Analyzing the main idea of the novel - the problem of forgetting, as well as the author's way of depicting time and space through the symbiosis of reality and fantasy, modern and archaic, it seems possible to draw a parallel with the main antagonist characters - Wistan and Gawain, whose clash and killing of the dragon is the climax of the work. Wistan symbolizes the coming of a new age, and Gawain - the archaic past. Of course, the "new" wins, but here the author inspires the reader not to choose a side and not to conclude who is right and who is wrong. The author encourages the reader to accept the changes unjudgementally, purely. This worldview is characteristic of Japanese culture, from which the author comes, and the echoes of which abound in the novel.

The next, third step is to define the types of the narrator and the narratee. It is rather difficult to determine the type of narrator in this novel. According to G. Genette, there is the following classification of narrators depending on the situations in which they are: a heterodiegetic narrator in an extradiegetic situation - a story is told in which he does not perform the functions of a character; a heterodiegetic narrator in an intradiegetic situation is a narrator of the second degree, who tells stories in which, as a rule, he is absent; homodiegetic narrator in an extradiegetic situation - tells his own story, in which he appears as a character; a homodiegetic narrator in an intradiegetic situation is a story of the second degree, telling its own story [6, p. 396-397]. What is unusual about this novel is that until the last chapter of the novel it seems that the narrator is a heterodiegetic narrator in an extradiegetic situation, but in the last chapter he acts as a homodiegetic narrator in an extradiegetic situation, that is, he is introduced as a secondary character, while throughout the work he does not act as an eyewitness. Thus, it should be noted that another classification should be found and applied for proper analysis.

The narratee in the novel is the reader or listener, to whom the narrator addresses in the second person plural. The dialogue between the narrator and the narratee is built with the help of appeals and rhetorical questions. However, in modern narratology, in our opinion, the category of the narratee is currently the weakest and needs further fruitful theoretical and practical research with further systematization and classification.

At the last stage of our research the narrative model of the work is reconstructed and constructed. At this stage, the model is seen as linear, with an open ending. At the same time, the hetero- and homodiegetic types of narrative with external focalization suggest the idea that the author strove to create a feeling in the reader, as if this story, which simultaneously has features of fantasy, travelogue, neomyth, and legend, is being told to him by a medieval minstrel who is an implicit eyewitness, but at the end he acts as an important secondary character of the novel.

Taking into account the above and analyzing the feedback of readers and literary critics, it can be noted that it is clear why most of them either in their thoughts or physically returned to this work to understand and rethink it. Therefore, each of the aforementioned aspects deserve an even more thorough analysis.

Conclusions and propositions. As a result of the conducted research, the existing theoretical scientific assets regarding the definition of the concepts of poetics of fictional texts and narratology and their categories were analyzed and summarized; a methodical model (scheme) is outlined to be used for the analysis of the literary works in accordance with the purpose of the study. Needless to say that for more thorough further research in the context of the selected work, this algorithm will be further reconsidered and developed in more detail.

It was found that the selected novel is of exceptional scientific interest due to its belonging to modern metamodernist literature, bearing the features of multicultural literature, which on the one hand determines the complexity and multifacetedness of the research, and on the other hand, allows to study it more holistically and synchronously, shedding additional light on extralinguistic factors.

 РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

The chosen method of poetic and narratological analysis was tested on the selected text of the novel, and the unconditional importance of taking extralingual factors into account was revealed, in particular - the cultural environment from which the author comes, as well as the fact that most often these factors are interpreted quite narrowly, in the context of only a certain aspect, therefore the phenomenon of multicultural literature, to which the analyzed novel can be attributed, prompts us to use a different approach and allocate a special place for the analysis of such factors that create the context of the work.

It has been established that the analyzed novel belongs to the genre of fantasy, but has features of a historical novel and a neomyth. Contemporary studies currently show that the selected work most often attracts the attention of scientists due to the peculiarities of creating a chronotope in which history is intertwined with fictional, but in our opinion, other factors, such as the presence of a wide intertext, as well as the coexistence of a fantasy world and everyday problems and emphasizing the emotional side of the characters, are the determining factors which affect the reader and determine the popularity and value of the novel for the literary process as a whole.

The narrative model is characterized as linear, with an open ending, with both hetero- and homodiegetic types of narration with external focalization. The complexity of defining the narrative model reflects the complexity of the entire work, the individual style of its author, and even the entire literary direction, which requires a deeper, comprehensive approach for further research.

Also, the applied concise analysis revealed that at each stage of the research there are concepts, categories, classifications that require further research and clarification, as well as the applied methodology itself. In particular, the concepts of "narrator" and "narratee", their classifications and features in domestic and foreign science are not developed in sufficient detail, as well as the concept of "narrator" is given a significant place in domestic science, and the concept of "narratee" is the least researched. It turned out to be difficult to classify the narrator, having existing classifications as research instruments, and classifying of

the narratee cannot be sufficiently substantiated at the moment. Thus, we see the need for further research of these concepts.

The logical summary of observations, revealed during the carried out analysis, in a certain way clarifies the factors which affect the reader, but all of them require further study. Undoubtedly, due to the incomprehensibility of the conducted research, the stylistic means and lexical-semantic features of the text were not characterized in the full volume (it will be given special attention in the further research), in order to focus more attention on the narratological aspects of the research. We also believe that the poetics and stylistics of the work are inseparable from each other, therefore, in the perspective of future research, we also aim to reveal the role of the latter with an emphasis on the role in the poetics of fantasy fictional discourse. We believe that the results of the study will help to contribute to the elaboration of a universal methodology of poetic and narratological analysis, as well as further study of the categories of narratology with theoretical and practical purposes.

✓ РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

REFERENCES:

- [1] Бехта, І. А. (2009). НАРАТИВНА МОДЕЛЬ – КОГНІТИВНА СХЕМА ОПРАЦЮВАННЯ ОПОВІДНОГО ДИСКУРСУ ПОСТМОДЕРНІЗМУ. *Лінгвістика. Зб. наук. праць. Луганськ: Альма-Матер*, 1 (16), 99–113.
- [2] Губернатор, О. І. (2023). МЕТАМОДЕРНІЗМ ЯК НОВА ПАРАДИГМА СУЧАСНИХ КУЛЬТУРНИХ ПРАКТИК. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 1, 109–114.
- [3] Гук, О.-М., Бехта, І. А. (2020). ПОНЯТТЯ НАРАТИВНОГО АНАЛІЗУ І ОСНОВНІ ПІДХОДИ. *«Молодий вчений»*, 11 (87), 430–435.
- [4] Гуменний, М. Х. (1993). ПОЕТИКА О. ГОНЧАРА – ПРОЗАЇКА. *Філологічний аналіз: теорія, методика, практика : збірник наукових статей. Херсон*, 22–28.
- [5] Довганич, М. В. КАТЕГОРІЇ «ІСТОРІЯ» ТА «ПАМ'ЯТЬ» У ТВОРАХ КАДЗУО ІШІГУРО. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-027-8-10>.
- [6] Женетт, Ж. (1998). *Повествовательный дискурс* / [пер. с фр.]. Изд-во им. Сабашниковых.
- [7] Ізотова, Н. П. (2009). Текстовий концепт ШЛЯХ ДО СЛАВИ в англомовних біографічних романах ХХ століття: семантико-когнітивний та наративний аспекти [Автореф. дис. ... канд. філол. наук]. нац. лінгвіст. ун-т.
- [8] Колесник, Г. (2018). ПАМ'ЯТЬ І ЗАБУТТЯ В РОМАНІ КАДЗУО ІШІГУРО «ПОХОВАНИЙ ВЕЛЕТЕНЬ». *Іноземна філологія*, 131, 105–114.
- [9] Ланова, В. В. (2020). ІСТОРИЧНА ПРАВДА ТА ВИГАДКА В РОМАНІ КАДЗУО ІШІГУРО «ПОХОВАНИЙ ВЕЛЕТЕНЬ». *Південний архів (філологічні науки)*, 81, 98–102.
- [10] Мацевко-Бекерська, Л. В. (2015). ЧАСОВА ПЕРСПЕКТИВА НАРАТОЛОГІЧНОГО ДИСКУРСУ МАЛОЇ ПРОЗИ М. КОЦЮБИНСЬКОГО КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ. *Мова і культура*, 18 (4), 192–200.
- [11] Мельничук, О. Д. (2023). РОЛЬ ПОЕТИКИ ЯК АНТИЧНОЇ НАУКИ У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОЇ ТЕОРІЇ НАРАТИВУ. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького держ. педагогічного ун-ту імені Івана Франка. ВД «Гельветика»*, 64. (1), 310–316.
- [12] Папуша, І. (2005). ЩО ТАКЕ НАРАТОЛОГІЯ? (ОГЛЯД КОНЦЕПЦІЙ). *Studia Methodologica: [наук. зб.] / гол. ред. О. Лещак; відп. ред. І. Папуша; редкол.: О. Куца, Т. Волкова, Р. Гром'як [та ін.]. Тернопіль : ТНПУ*, 16, 29–46.
- [13] Петрова, І. В. (2020). МЕТАМОДЕРНІЗМ ЯК КУЛЬТУРОЛОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ. *Питання культурології*, 36, 14–23.
- [14] Римар, Н. Ю. (2019). НАРАТОЛОГІЯ ЯК ГАЛУЗЬ СУЧАСНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ ОГЛЯД. *Молодий вчений*, 6.1 (70.1), 54–58.
- [15] Савчук, Р. І. (2016). *Наративні стратегії художнього текстотворення: лінгвокогнітивний і семіотичний аспекти (на матеріалі французьких прозових творів ХІХ-ХХІ століть)* [Дис. ... д-ра філол. наук]. Київський національний лінгвістичний університет.
- [16] Сірук, В. (2012). НАРАТИВНІ МОДЕЛІ МАЛОЇ ПРОЗИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ. *Волинь філологічна: текст і контекст*, 13, 185–197.
- [17] Ткачук, О. (2002). *Наратологічний словник*. Астон.
- [18] Цапів, А. О. (2019). МЕТОДОЛОГІЯ ПОЕТИКО-НАРАТОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ КАЗКОВИХ ЕТНОНАРАТИВІВ (НА МАТЕРІАЛІ АВСТРАЛІЙСЬКИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ ДЛЯ ДІТЕЙ). *Science and Education a New Dimension. Philology*, VII(61), 210, 63–69.
- [19] Alter, A. (2015). FOR KAZUO ISHIGURO, 'THE BURIED GIANT' IS A DEPARTURE. *The New York Times. The New York edition with the headline: A New Enchanted Realm*, 19–24. <https://www.nytimes.com/2015/02/20/books/for-kazuo-ishiguro-the-buried-giant-is-a-departure.html>
- [20] *All Nobel Prizes in Literature*. (б. д.). The Nobel Prize. <https://www.nobelprize.org/prizes/lists/all-nobel-prizes-in-literature/>
- [21] Bal, M. (2017). *Narratology. Introduction to the theory of narrative*. University of Toronto Press.
- [22] Fludernik, M. (2002). *An introduction to narratology*. Routledge, Taylor and Francis group.
- [23] Herman, D. (1999). *Narratologies: New Perspectives on Narrative Analysis*. Ohio State UP.
- [24] Ishiguro, K. (2015). *The Buried Giant*. Faber & Faber.
- [25] *Mythopoeic Awards – Fantasy*. (б. д.). Mythopoeic Awards. <https://mythsoc.org/awards/awards-fantasy.htm>
- [26] Ray, K. (2017). MEMORY AND KAZUO ISHIGURO'S NOVELS: A REVIEW. *Literary Herald: International Journal of English and Literature*, 2 (4), 292–309.
- [27] Stanzel, F. (1982). *A Theory of Narrative* / Transl. by Charlotte Goedsche. Cambridge University Press.
- [28] *World Fantasy Awards 2016*. (б. д.). World Fantasy Awards. http://www.sfdb.com/World_Fantasy_Awards_2016

DOI <https://doi.org/10.36074/Lingua.issue1.007>Наumenko Наталія Валентинівна¹

1. доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри іноземних мов професійного спрямування
Національний університет харчових технологій, УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0002-7340-8985

Осмыслення літературного стилю письменника у добу інформаційних технологій

АНОТАЦІЯ. У статті окреслено можливості аналізу розвитку літературного стилю письменника, способи виявлення специфіки його «творчої лабораторії», зокрема у тісній сув'язі з новітніми інформаційними технологіями. Оскільки в наші дні незамінним помічником і письменників, і літературознавців став комп'ютер, остільки визначення його місця та ролі в індивідуальній творчій діяльності є актуальним. Ідеться не лише про функції текстового редактора Microsoft Word у компонуванні та редагуванні окремого твору, про значно легше ознайомлення читачів із літературно-критичними працями та словесними шедеврами, адміністрованими на Інтернет-сайтах, а й про обмін новими науковими ідеями та готовими літературними текстами у кіберпросторі, в якому можливим стає всебічне сприйняття тексту, його перетворення на власне твір.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: літературний стиль; письменник; творча лабораторія; секрети творчості; кіберпростір; комп'ютер; Інтернет.

DOI <https://doi.org/10.36074/Lingua.issue1.007>

Nataliia Naumenko¹

1. Dr Hab in Philology, Professor,
Professor of the Department of Foreign Languages for Specific Purposes
National University of Food Technologies, UKRAINE
ORCID ID: 0000-0002-7340-8985

Reflections over a writer's literary style in the informational technologies period

ABSTRACT. The article outlines the potentials to analyze the individual writing style development, to display the 'creative laboratory' of a writer, particularly in the firm connection with the novelty informational technologies. Evidently, since a computer has become the irreplaceable assistant for both a writer and a literary critic, the determination of its place and role in the individual creative process is of the utmost topicality. The matter of fact is not only the functioning of Microsoft Word software in composing and proofreading a single work, not only the possibility to get in significantly facilitated way acquainted with literary-critical writings and verbal masterpieces uploaded on various websites, but also the exchange of the new scientific ideas and the ready-made literary texts in the cyberspace that would provide as much more versatile perception of the text by its readers.

KEYWORDS: *literary style; writer; creative laboratory; creativity secrets; cyberspace; computer; the Internet.*

Постановка проблеми. Комп'ютер – незамінний помічник сучасної людини у роботі з твором, як науковим, так і літературним. Ідеться передусім про текстові процесори, електронні перекладачі, словники. Текстові редактори – Microsoft Word і Open Office – призначені для перегляду, створення, редагування текстових документів. Щодо третьої функції: всі користувачі помічали, як Word, уподібнюючись викладачеві-філологові, підкреслює слова з помилками або невідомі йому лексеми червоною хвилястою лінією. Тоді вже користувач вирішує, чи залишити слово у первісному написанні (це може бути діалектизм – *чічка*, тобто *квітка*; слово-оказіоналізм типу «*майтилик*» із роману «*Мальва Ланда*» Ю. Винничука; зовсім новий, науковий термін, який іще не внесено в тезаурус, – наприклад, *формозміст*, *наративістика*; маловживана географічна назва і навіть більш чи менш рідкісне прізвище користувача), чи виправити [5, с. 164].

Нині, у зв'язку з появою штучного інтелекту (ШІ), науковці та митці активно дискутують в Інтернеті: одні стверджують, і небезпідставно, що ШІ не створює мистецтво, а імітує його, а інші – що творці також користаються з робіт інших митців для натхнення або навіть намагаються відтворити власний стиль на основі стилю іншого митця. І стосується це не лише літератури, а й музики, живопису та інших видів мистецтва.

Аналіз досліджень і публікацій. Наукове осмислення майстерності літератора, його роботи над твором породжує чимало вторинних асоціацій, метафор, серед яких однією з найбільш поширених є «творча лабораторія». Творча лабораторія письменника, згідно з «Літературознавчою енциклопедією» під редакцією Ю. Коваліва, – це складний багатостадійний процес формування художнього твору – від задуму до його публікації, підтвердженої авторською волею.

Основою дослідження творчої лабораторії письменника є історія написання й рецепції твору у зв'язку з типом світогляду автора, його творчим і життєвим досвідом, рівнем культури, здібностями, талантом чи ступенем геніальності, естетичними смаками,

✓ РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

належністю до літературного контексту епохи. Творча лабораторія простежується на всіх рівнях еволюції індивідуального стилю письменника – від мотиву, задуму, зафіксованого у щоденниках, нотатниках, листах, розмовах тощо, відображеного у рукописах, машинописних текстах, начерках, списках, коректурах, першодруках, прижиттєвих виданнях [3, с. 462].

Місце літератури у сучасному кіберпросторі, взаємодія професійного письменства з Інтернетом стали предметом активних дискусій іще з початку XXI століття. Так, Тетяна Фісенко ставить питання про «кризу» традиційної літератури, стверджуючи, що *«Е-книга завершить процес комп'ютеризації літератури, що... не може не вплинути на нашу культуру, зробивши її воістину постгутенбергівською»* [13, с. 268]. У висліді, на думку науковиці, важливість формування індивідуального стилю, літературної майстерності може бути знівельовано, оскільки, у зв'язку зі стрімким розвитком інформаційних технологій, створювати літературні тексти зможе кожен більш чи менш досвідчений у роботі з комп'ютером, передусім зі штучним інтелектом, користувач.

Не випадково у 2018 році з'явилася стаття з інтригуючим заголовком: «Нейромережу навчили писати вірші як у сонетах. Читайте про це в своїх кабінетах». Але варто звернути увагу на підзаголовок: «...вийшло ідеально з точки зору форми. Але не дуже в плані змісту». Для цього експерименту було закладено у систему понад три тисячі архітворів, у тому числі весь сонетарій Вільяма Шекспіра (154 творів). Висновок щодо розбіжних характеристик форми та змісту було підтверджено, але з обмовкою, що «алгоритмізований Шекспір – це вже прорив».

Богдан Осьмук та Ірина Скріль розглядають проблему в сув'язі естетичних і юридичних категорій: *«Інтеграція штучного інтелекту в креативну сферу піднімає кілька критичних питань і викликів. Хоча системи штучного інтелекту можуть створювати вражаючі та естетично приємні результати, їм бракує вроджених людських переживань, емоцій і розуміння контексту, які часто лежать в основі творчого вираження. Крім того, занепокоєння щодо*

оригінальності, прав інтелектуальної власності та етичних міркувань виникають, коли штучний інтелект бере участь у створенні художніх творів» [17, с. 506-507]. Іншими словами, штучному інтелектові надано «право» генерувати прозові або віршовані тексти, лише з тією умовою, що їх буде віднесено в царину літературних експериментів.

Мета роботи. Мета даної статті – на основі розгляду особливостей становлення індивідуального стилю письменника, зокрема авторських спостережень за поведінкою редактора Microsoft Word під час набору наукового або літературного тексту, установити місце комп'ютерних технологій, у тому числі Інтернету та штучного інтелекту, у формуванні творчої лабораторії літератора та літературознавця. Зокрема, розглянуто варіативність словесних модифікацій, які з логічної точки зору є порушеннями стилістичної норми, у творенні поетичних образів; можливості штучного інтелекту у написанні віршованого тексту, для чого проведено творчий дослід із програмою «Verse by verse».

Виклад основного матеріалу. Становлення та унікальність творчої лабораторії з урахуванням наявних у кіберпросторі методів можна виявити, зіставивши роботу письменника з експериментальними науковими пошуками вченого-природознавця – фізика, хіміка, біолога, генетика тощо.

В арсеналі природознавців – різноманітні реактиви; вимірювальні прилади (ваги, термометри, вольтметри, спектрофотометри), мікроскопи для вивчення дрібних об'єктів, лабораторний посуд різного призначення тощо. Природознавець, обираючи предмет дослідження, ставить перед собою мету та формулює послідовність завдань для її досягнення. Кінцевий результат роботи – підтвердження (або спростування) гіпотези, яка є основою основ наукового пошуку.

Природознавець у своїй науковій діяльності певною мірою виступає у ролі філолога. Недаремно чимало хімічних елементів отримали назви з метафоричним і навіть міфопоетичним компонентом: «талій» – від грецького «зелена гілка», «радій»,

✓ РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

«актиній» – «променистий», «іридій» – «веселка». Для деяких назв елементів основою послужили міфоніми – античні (титан, тантал, селен, кадмій, нептуній, плутоній, уран) та скандинавські (ванадій, кобальт, вольфрам), кольороназви – «хром (барвний)», «рубідій (червоний)», «родій (рожевий)», «празеодим (зелений)» [10, с. 14].

Тому цілком обґрунтовано поняття «лабораторія» з означенням «творча» увійшло в науковий обіг філологів. Спільними рисами діяльності природознавця та письменника є вимогливість, чистота, точність, об'єктивність у веденні експерименту і безмежна відданість своїй справі.

Реактивами у творчій лабораторії літератора виступають слова та словосполучення; через «мікроскоп» свого досвіду він вивчає мікросвіт персонажів майбутнього твору та їхнього предметного оточення; на «аналітичних вагах» старанно зважує кожне слово та образ. Нарешті, «спектрофотометр» – спостережливе мислення-чуття автора, здатного заглядати і в минуле, і в майбутнє; «виховувати», «викохувати» та «випробовувати» своїх персонажів; проникати в таємниці природного довкілля, бачити звук і чути колір. Відповідно до того, як взаємодіють між собою речовини у реакціях сполучення, розпаду, заміщення, обміну, каталізу, відбувається авторська правка тексту, вилучення або додавання певних компонентів із метою надання йому більшої досконалості. Нова (або й нововідкрита) сполука, яка утворюється внаслідок реакції, іноді багаторівневої, – цільний, викінчений літературний твір.

До творчої лабораторії належить уся сукупність зображально-виражальних засобів, жанрових і стильових ознак, способів компонування художніх текстів та їх циклізації, – іншими словами, ключових рис індивідуального стилю саме цього письменника. Практика будь-якого літератора показує, що впродовж свого шляху він був і лишається непогамовним експериментатором, творячи високохудожні тексти [4, с. 17].

Певною мірою ризикованими є спроби літератора вплинути на усталений хід «реакції», тобто творчості, – подовжити або скоротити її тривалість, замінити один реагент іншим, збільшити або зменшити

дозування реактивів, вести дослід у замкненому просторі або на відкритому повітрі. У будь-якому разі письменник має знайти «золоту середину», не «скотитися» у гадану оригінальність і не застигнути в епігонському наслідуванні класичних взірців. І в цьому вбачається ще один вияв літературної майстерності – вимогливість письменника до себе у виборі художніх засобів для всеосяжного показу світу.

Доцільно пригадати тут метафору Я. Парандовського, винесену в заголовок його однойменної книги, – «Алхімія слова». За спостереженням сучасних культурологів М. та К. Родигіних, алхімія – найвищий ступінь символічного мислення, віртуальна модель космічного процесу. Алхімік ставить завданням облагородити субстанції, досягти містичного єднання мікрокосмосу з макрокосмосом [9, с. 271].

Своєї первинної мети – отримати золото з неблагородних речовин – алхіміки не досягли, зате прислужилися до відкриття цілої низки хімічних елементів і сполук (зокрема *спирту*, який цінувався дорожче за золото й навіть назву свою отримав від латинського *spiritus* – «дух»). Так само й «Камерата фіорентина», поставивши надзавданням відродити античне театральне дійство на ренесансній сцені, відкрила якісно новий вид музично-драматичного мистецтва – **оперу** [16, с. 85].

У світовій літературі, по суті, результатами алхімічних дослідів є «Божественна комедія» Данте, «Книга пісень» Петрарки, «Дон Кіхот» Сервантеса, «Місто Сонця» Томмазо Кампанелли... А в українському письменстві – «Енеїда» Івана Котляревського, «Кобзар» Тараса Шевченка, «Чорна рада» Пантелеймона Куліша, «Зів'яле листя» Івана Франка, «Лісова пісня» Лесі Українки, «Сонячні кларнети» Павла Тичини... Цей перелік можна продовжувати до нескінченності, аж до взірців віршованих привітань, створених за допомогою штучного інтелекту. Напрошується висновок, що літератор у своєму комплексному вивченні дійсності, подібно до природознавця, не лише аналізує, а й синтезує отримані знання. Саме в результаті такого синтезу відбувається диво творення, де першоосновами є

✓ РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

Життя і Слово.

Ні для кого не секрет, що комп'ютер став повноцінним складником у творчій лабораторії сучасного письменника. І виконує він функції не лише пристрою для набору й форматування тексту, макетування та ілюстрування готової книги, а й додаткового чинника власне творчості. Чимало говорилося й писалося про створення та удосконалення штучного інтелекту, здатність електронно-обчислювальної машини створювати прозові або віршові тексти. Отож нещодавно в американському кіберпросторі з'явилася програма «Verse by verse» («Рима за римою»), яка пропонує користувачеві свої послуги у написанні поезій у стилі класиків – Емілі Дікінсон, Волта Вітмена, Роберта Фроста, Пола Лоренса Данбера та інших.

Авторка цієї статті провела такий експеримент із цієї програмою відповідно до закладеного алгоритму. Насамперед потрібно було обрати «трьох Муз», або найулюбленіших поетів із поданого на сайті списку; наступний етап – вибір форми (тверда, звичайна строфічна або верлібр), кількості складів у рядку, порядку римування. Обравши за «трьох муз» Емілі Дікінсон, Р. Фроста і Емму Лазарус, авторка статті набирає перший вірш, наприклад: *My love is like a tiny blossom*. Інші рядки підказують їй «музи» одна за одною (Дікінсон-Фрост-Лазарус), унаслідок чого виходить такий катрен:

*My love is like a tiny blossom,
Rose and thought of her last heavy bear.
Last night she passed behind this soft school,
With the light hour beside thy prayer.*

Іншими словами, розробники програми «навчили» штучний інтелект розпізнавати манеру письма зазначених поетів і пропонувати користувачеві віршові ряди, стилізовані «під Дікінсон», «під Фроста», «під Емерсона» і подібні. Водночас такого ґатунку вірші можна кваліфікувати як експериментальні або гумористичні, адже вони вельми схожі на центони – твори, скомпоновані із рядків інших

поезій, які можуть сприйматися як своєрідні інтелектуальні загадки.

Тому комп'ютери можна розглядати не як замітники поета, а як допоміжні засоби творення. Образно говорить Галина Тарасюк: *«свій комп'ютер люблю, як живу істоту, терплячу, прихильну до мене»* [8, с. 164]. Варто звернути увагу на такий аспект, як «співтворчість» сучасного комп'ютера з письменником, який звиряє власні душевні переживання електронній машині словами, часто незрозумілими їй. Тоді спрацьовує функція «автозаміна» – розірвання на складники або самостійне виправлення слів, відсутніх у тезаурусі комп'ютера. Діалектизми, вузькоспеціальні терміни, маловідомі імена, слова-поетизми, архаїзми або авторські неологізми піддаються такому обробленню найчастіше, створюючи письменникові зайві проблеми.

Слово **«віршописання»**, узятє з епістолярію І. Франка, комп'ютер розриває на **«вірш описання»**, перетворюючи застарілий український синонім терміна **«версифікація»** на видове означення вірша за типом мовлення (опис). Вжитий у багатьох літературних творах архаїчний аналог ділового документа – **«бумага»** – у комп'ютерному наборі трансформується в **«бум ага»**. Метафоричний концепт натхненника творчої праці – **«Кастальське джерело»** в інтерпретації комп'ютера неминуче стає **«Кастильським»**, перенесеним із Еллади до Іспанії. Авторський неологізм А. Ткаченка **«стилетвірний»** програма Microsoft Word сприймає як помилково написані разом слова **«стилет вірний»**, критика Юрія **Шевельова** повсякчас перейменовує в **Тевельова**, письменника Дж. Р. Р. **Толкіна** – у **Йолкіна**...

Проте з цих помилок креативний літератор може видобути для себе певні мовні або образні знахідки. Наприклад, комп'ютер із таксономічного визначення липи **«серцелиста»** утворює словосполучу **«серце листа»**, яка приваблює своїм романтизмом і може спонукати письменника розвинути на цій основі нову сюжетну лінію.

Цілком вірогідно, що прийом дискретності слова – розірвання його на складники міг би лягти в основу наведеної нижче мініатюри

 РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

Т. Мельничука:

*у лузі
листок зустрівся
з листком
підійшла з авто –
матом людина
листок
руки розкинув,*

де ефект несподіванки створюється завдяки троїстому прочитанню розбитого на дві лексеми слова *авто – матом*: *авто*, яке давить листя, *мат* як слова-руйнівники і, власне, *автомат* як знаряддя вбивства [5, с. 164].

Можна сказати: комп'ютер – імажиніст [10, с. 18]. Зокрема, в тому значенні цього слова, якого йому надавав Остап Вишня: «і ми мажемо», тобто робимо хибні кроки. Аналогом інтуїції, яка спонукає декотрих поетів поєднувати в одне ціле абсолютно неспіввідносні поняття, у комп'ютера є функція «перекладач»; функція «автозаміна» суголосна зі свідомим пошуком людиною внутрішньої форми слова через його розбір на складники.

Здавна творчість уважали потаємним, «інтимним» дійством, і це ставлення не змінилося навіть у добу цифровізації. Тому наступною важливою для розуміння праці письменника образною сполукою є «секрети творчості». Основні засади аналізу поетичної майстерності, що враховує аспекти чуттєвого, сенсуального підґрунтя художньої образності, сформулював І. Франко у трактаті «Із секретів поетичної творчості» (1898), унікальному за змістом та значенням для розвитку естетичної думки в Україні. Такий метод аналізу міг би стати, за словами С. Пархоменка, «науковою базою суперечок про те, наскільки... індивідуальна манера художнього мислення... вкорінена в чуттєвій основі естетичного сприйняття» [15, с. 143].

Однією з найголовніших особливостей людини художнього типу І. Франко вважав еруптивність її підсвідомої сфери, тобто здатність

час від часу піднімати цілі комплекси давніх чуттєво-конкретних вражень і згадок на рівень усвідомлення, що відбувається за наявності певних сприятливих умов, побічного «поштовху». Іншими словами, цю «еруптивну силу» І. Франко визначає як *натхнення*, високо ціноване діячами романтизму.

І. Франко твердить, що в людини є два рівні свідомості: «верхня» і «нижня» свідомість. Верхня, як відомо, належить сфері розуму. Однак *«найбільша частина того, що чоловік зазнав в житті, найбільша частина усіх тих сугестій, які називаємо вихованням і в яких чоловік вбирає в себе здобутки многотисячлітньої культурної праці всего людського роду, перейшовши через ясну верству верхньої свідомості, помалу темніє, щезає з поверхні, тоне в глибокій криниці нашої душі і лежить там погребана, як золото в підземних жилах... Отсе є та нижня свідомість, те гніздо «пересудів» і «упереджень», неясних поривів, симпатій і антипатій. Вони для нас неясні власне для того, що їх основи скриті від нашої свідомості»* [14, с. 61]. У процесі творчості поетична фантазія здатна ці поклади колишніх вражень піднімати на «денне світло верхньої свідомості».

Поєднуючи потєбнівську концепцію співвідношення мовної та мислительної діяльності з психологічними методами аналізу, І. Франко робить своєрідне фізіолого-лінгвістичне дослідження функцій чуття людини, проєціюючи його на певні художні образи, віддавна зафіксовані в конкретній мові. Найбільше важать у сприйнятті людиною світу образи тактильні, зорові та слухові. Дослідник проводить паралель між поезією, музикою й живописом, твердячи, що коли живопис звертається лише до нашого зору, а музика – до слуху, то поезія водночас апелює як до зору, так і до слуху (коли читаємо вірш про себе або вголос), а далі – за допомогою слів – і до інших чуттів (смаку, запаху, дотику), творячи такі образи, яких не можуть викликати ні живопис, ні музика самі собою.

Я. Парандовський в «Алхімії слова» знайомить українського читача з таємницями творчої лабораторії письменників різних країн, за приклад беручи метафору. Метафора, на його думку, *«приховує в собі різні небезпеки... Потрібно багато такту, розуму та смаку, щоб*

✓ РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

зберегти міру та витонченість у користуванні цими підступними словесними прикрасами. Важко, а точніше – не можна обійтись без метафор. Можна обійтись без порівнянь, особливо у прозі, можна їх навіть свідомо та успішно уникати, – проте від метафори нікому не втекти» [7, с. 191].

Секрети творчості відкриваються у письменницьких спогадах, щоденниках, літературно-критичних есе, наукових і науково-популярних виданнях. Розповідаючи про роботу над твором, літератори (або їхні біографи) позначають умови, за яких їм найкраще працюється: пори року, побут, оточення. Для всіх письменників вони різні і часом несподівані.

Так, *Леся Українка* у листі до М. Павлика зізнавалася: «завжди навіть краще описувала зимою весну, а літом зиму, видно, натура моя любить контрасти». *Григорій Сковорода* любив писати на самоті: у лісі, над річкою, на пасіці, «запах яблук любив довкола себе». *О. Кундзіч* писав у полі чи в лісі, *Олесь Гончар* – у салоні авто серед степу. *Г. Косинка* писав уночі, заздалегідь обдумавши кожен словесний зворот та епізод [6, с. 200-207].

І. Франко ніколи не сідав до писання з пером у руках: передусім «виспівував» строфічну форму майбутнього вірша, добирав римові ходи, записував чорновий варіант твору й лише через кілька днів правив. *Ю. Федькович* «найбільше всього любив уночі сузір'я бачити над собою... А ще більше: простори переходити, і межу, і вузьенькі вулички». *В. Стефаник* починав і завершував новелу упродовж однієї ночі, причому «щоранку з його кімнати вибирали гори списаного паперу». *І. Карпенко-Карий*, *М. Кропивницький* та *Марко Черемшина* полюбляли працювати над кількома речами одночасно.

Для *О. Чорногуза* та *О. Жовни* найпліднішою порою року є осінь; *В. Слапчук* стверджує, що ані пора року, ані погода на його творчий процес не впливають [див. 8]. *Катерина Мотрич*, за її зізнанням, пише лише у вранішні години: «Вранішня година трьох вечірніх варта» (як казав Д. Загул).

За словами *В. Рубана*, поштовхом до написання вірша є конкретне враження, а для прозового твору – накопичення думок на

певну тему, «від якої треба звільнитися, написавши про неї». Та більшість письменників, якщо не всі, найголовнішими «рушіями» творчості визнають *тишу, спокій і усамітнення*. Зауважмо, що кіберпростір великою мірою забезпечує формування цих трьох умов, – аби лиш не було перебоїв із електрикою для роботи стаціонарного комп'ютера або підзарядження ноутбука.

А ось уривок зі сповіді одного нереалізованого літератора «докомп'ютерної» доби:

«Письменником я не став зовсім випадково... Було мені тоді років чотирнадцять, і я писав пригодницький роман. Писав таємно. Писав із захопленням. Списані аркуші ховав у третьому томі енциклопедії... Очевидно, матері впала в очі неприродна товщина книжки, і моя таємниця була розкрита. І ось через кілька днів вона поклала переді мною велику конторську книгу з пронумерованими аркушами й сказала: «Писатимеш щовечора по дві сторінки. Після уроків я перевірятиму»... Кілька днів під її наглядом я переписував з аркушів, витягнутих зі схованки, початок роману. Та потім справа загальмувалася. Сюжет оповідання, його герої якось померкли і більше мене не хвилювали» [1, с. 44-45].

Ситуація парадоксальна: материна спроба покращити організацію творчого процесу сина призвела до руйнування «інтиму» письменництва. Навряд би це сталося, якби юнак мав у розпорядженні персональний комп'ютер, до того ж із можливістю установити на ньому пароль.

Тільки заглиблюючись у пізнання життя та творчості митця, можна пізнати й розширити наші уявлення про його майстерність. Двері до майстерні літератора відчиняються не відразу. Потрібні, як кажуть користувачі комп'ютерів, особливі логін і пароль – бажання розділити з письменником турботи й радощі творення.

Від загальновизнаних відомостей, фактів із життя письменника переходять до індивідуалізованого розуміння його майстерності на тлі уявлення про його майстерню.

Потаємний хід роботи, «золотий ланцюжок» *переживання – задум – образ – слово* для стороннього ока невидимі, часом за давниною

 РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

років. Однак закладена в них енергія, сила творчого злету настільки потужні, що роблять вдумливого читача учасником описаних подій і навіть співтворцем. Наші сучасники, перебуваючи у робітні І. Франка, можуть уявити, як творилися ліричні сцени «Зів'ялого листя». Можна прочитати «Лісову пісню» вдома, в книгозбірні або на пленері, подивитися балетну, драматичну або лялькову постановку п'єси, ігровий або анімаційний фільм за її мотивами, – отримати грандіозне враження від твору, образно уявити, не бачачи на власні очі, «старезний, предковичний ліс на Волині», бо він уже давно не такий, яким його описала Леся Українка сто років тому.

Та все ж секрети мистецтва таки залишаються таємницею таланту, індивідуальним відкриттям митця. А з сукупності знань про особливості творчого процесу письменника кристалізується стежина до їх пізнання. Учень зможе відкрити секрет творчості вчителя, однак не завжди зуміє застосувати його у своїй художній практиці: адже нетворче наслідування неминуче обернеться проти наслідувача.

Знову звернімося до Я. Парандовського: «Навіть якщо ніхто не завадить майбутньому письменникові йти обраним шляхом, ніхто, з іншого боку, не втаємничуватиме його в тонкощі письменницького ремесла. Він має відкрити їх сам, здобути власним розумінням, інстинктом, шукати дорогу навмання, відкривати невідомі стежки (зазвичай уторовані багатьма попередніми поколіннями), блукати в заростях і знову виходити на велику дорогу, яка веде до творчості та слави [7, с. 177].

Врешті-решт, «рецепти натхнення». Кількість дефініцій поняття натхнення практично співвідноситься з кількістю митців, – від простого «бажання писати», архетипного для багатьох літераторів визначення, до «автопілотованого переходу мінімальної кількості часу в максимальну якість написаного», за В. Ніколенком [6, с. 232].

Французький живописець Г. Курбе на запитання, про що він думає, коли пише, відповів: «Я не думаю, я хвилююся». Напруження творчих сил, – добре, коли воно є. І небажано викликати його штучно, кажучи сучасною мовою – за допомогою «допінгу». Леся Українка в

листі до М.Павлика писала: *«Найтрудніше «зважити» не писати віршів, бо то не робота, а так собі, хвилює імпровізації, певна форма нападів божевілля... Взагалі ж я в мисне, з виразним заміром, ніколи не віршую, – як не йдуть вірші с а м и на думку, то я їх ніколи не кличу, хоч би й рік цілий»* [12].

Світовій літературі відомі «ексклюзивні рецепти натхнення» від різних письменників. Показовий приклад – О. де Бальзак, який «приймав паради слів» під благотворною дією чорної кави. Я. Парандовський провадив метафоричну апологію винопиття, підносячи його як джерело натхнення: «Склянка доброго вина, випита під час творчості, розвіює морок, запалює уяву, окрилює думку – ключем починають бити метафори, розгортаються й широко розгалужуються найнесподіваніші асоціації» [7, с. 144; див. тж. 11, с. 63]. Проте В. Рубан говорить: усе, що написано під дією алкоголю, на тверезу голову виявляється чистою маячнею [8, с. 86].

Найсильнішим стимулятором для будь-якого письменника є цікава тема, оригінальний сюжет, глибока думка, розбуджена уява. Лише вони в змозі дати талановитій людині поштовх до творчості, наслідком якого буде поетичний, прозовий або драматичний твір. Акцентуючи на ролі натхнення (нижньої свідомості) у творчому акті, важливу роль І. Франко відводить також свідомості: *«Зміст і композиція поетичного твору... мусять бути ділом розуму»*, а успіх твору забезпечує гармонія *«сили вітхнення з холодною силою розумового обмірковування»* [14, с. 65].

Із натхненням часто пов'язують поняття **творчого неспокою**. Творець повністю захоплений своєю роботою й не заспокоїться, поки не надасть художній формі «закінченого та відграненого» вигляду (Г.В.Ф. Гегель). Творчий неспокій можна визначити як **бажання письменника висловитися**. Слід згадати Т. Мельничука, його теоретичні рефлексії на тему творення вірша: *«... не розумію, як можна вірш придумати? Або сконструювати. З мене вони випорскують, як з-під ніг перепілка: фур-р-р-р, і тільки встигай роздивитись»* [цит. за 6, с. 231]. Спонтанність творчого задуму, враження, яке потрібно зафіксувати «якомога швидше», зумовлює й

 РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

динамізм образів Мельничукового поетичного доробку:

*Мамо, / підіть, будь ласка, у поле, / зловіть за крильця / чи за
ніжку / волю / і пришліть мені у конверті
Я покладу її коло себе – / хай стрекоче
А не захоче – / хай тікає у небо: / небові теж / волі треба.*

Окрім багатої уяви, кожен літератор має свою музу, яка спонукає його до творчості. Привід до творчості може явитися ззовні, матеріал шукає та знаходить письменника, і тоді здається, що натхнення приходить саме собою, хоча цьому передують величезна внутрішня робота.

Вінцем проникнення в специфіку творчої лабораторії, розуміння секретів творчості, вдало підібраних «рецептів натхнення» та надихаючого творчого неспокою стає літературний твір – найголовніший складник літературного процесу. Він є своєрідним художнім дослідженням життя, адже письменник завжди ставить на меті віднайти певні ідейно-естетичні істини, на які можна було б спертися у практичній діяльності, зокрема в плані духовного вдосконалення людини, поліпшення суспільних взаємин [10, с. 28]. Нинішні літературознавці тяжіють до паралельного вживання понять «твір» і «текст», навіть більше – до заміни першого терміна останнім. Наприклад, у наукових розвідках почастишали словосполучення на зразок «тексти Шевченка», «тексти Лесі Українки», «тичинівські тексти» [див. тж. 4, с. 461]. Певною мірою така заміна вмотивована, адже кожен літературний твір передусім є текстом. Та водночас твір – значно більше, ніж просто текст. Твір – це результат не лише духовної діяльності письменника, втіленої в образному слові, а й співтворчості з реципієнтом.

Літературний текст стає літературним твором лише після того, як його сприймає й оцінює перший читач. Надто ж – читач неупереджений, з-поза того «вузького кола», про яке з гумором говорив М. Йогансен: «мама, папа і руда кішка» [2, с. 535]. Життя літературного твору проходить винятково на ґрунті гармонії автора та реципієнта, яка виникає тоді, коли твір *прочитали, зрозуміли,*

оцінили. Твір прочитано – це означає, що після опублікування його помічено. Цьому сприяють уміння, удача, праця, а нині – й реклама, зокрема в кіберпросторі. Без надії на те, що твір прочитають, зрозуміють і оцінять, його не варто й писати.

Висновки та пропозиції. У мікрокосмосі літературного твору відбивається макрокосмос довкілля, повнота людського життя, цілісність буття. Зустріч автора і читача (у тому числі дослідника) в художньому світі літературного твору стає незамінною формою прилучення до цього макрокосмосу. Надто ж якщо така зустріч відбувається в інформаційному середовищі інтерактивного спілкування, яким і є кіберпростір.

Власні спостереження над твором, його аналітичний розгляд мають доповнюватися роздумами, висновками, узагальненнями інших літературознавців. Кожна цитата з їхніх праць має бути точно задокументована. Необхідно також зважати на ті авторські свідчення, які певною мірою стосуються аналізованого твору: вони допоможуть заглибитися в «секрети» творчої лабораторії автора, конкретніше висвітлити ідейно-художню концепцію письменника, покладену в основу твору, реалізацію ним художнього задуму.

Тому комп'ютер, передусім Інтернет, значною мірою полегшує завдання аналізу писемних творів із різних точок зору. У новітньому українському кіберпросторі, завдяки діяльності фахівців із IT-технологій, оприлюднено як самі художні твори, у тому числі малознані нинішньому читачеві, так і оцифровані копії класичних літературно-критичних праць (О. Потебні, І. Франка, Лесі Українки, О. Білецького та інших авторів), архівні дані.

Подальші студії в галузі зв'язку творчої праці та інформаційних технологій уможливають не лише поширення авторських літературних творів серед великої Інтернет-спільноти цінителів красного письменства, а й вивчення жанрової реалізації сучасного літературознавства у кіберпросторі – як у вигляді наукових праць різного рівня (статті, тези доповідей, есе), так і у блогах та форумах, на яких, зокрема, вестиметься інтенсивний обмін науковими і літературними ідеями.

✓ РЕЦЕНЗОВАНА СТАТТЯ

Згідно стандартів COPE Code of Conduct

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] ДІАЛОГИ ПРО ВИХОВАННЯ (1986). Київ: Рад. школа.
- [2] ЙОГАНСЕН, М. (2009). ЕЛЕМЕНТАРНІ ЗАКОНИ ВЕРСИФІКАЦІЇ (ВІРШУВАННЯ). *Зібрання творів* / упоряд. Р. Мельників. Київ: Смолоскип, 509–524.
- [3] ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ: У 2-Х Т. (2007). Т. 2: Маадай-Кара – Я-Форма / за ред. Ю.І. Коваліва. Київ: ВЦ «Академія».
- [4] НАЄНКО, М.К. (2003). ІНТИМ ПИСЬМЕННИЦЬКОЇ ПРАЦІ : З ЛЕКЦІЙ ПРО СПЕЦИФІКУ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ. Київ: Педагогічна преса.
- [5] НАУМЕНКО, Н. В. (2023). СПІВПРАЦЯ НАУКОВЦЯ ТА КОМП'ЮТЕРА ЯК ДЖЕРЕЛО НОВИХ ПОЕТИЧНИХ ОБРАЗІВ. *Proceedings of the 5th International Scientific Conference «Scientific Results»* (December 28-29, 2023). Rome, Italy, 160–167.
- [6] НІКОЛЕНКО, В.В. (2007). ПИСЬМЕННИК ПОПИСУЄ... : ЕСЕЇЗОВАНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ НЕПОВТОРНОСТІ. Дніпропетровськ: Ліра Ltd.
- [7] ПАРАНДОВСЬКИЙ, Я. (1991). АЛХІМІЯ СЛОВА / пер. з пол. Ю. Попсуєнка. Київ: Дніпро.
- [8] ПИСЬМЕННИЦТВО (2010). ПИСЬМЕННИЦТВО – ВАЖКИЙ ХРЕСТ ЧИ ЛАВРОВИЙ ВІНЕЦЬ? : АНКЕТА / упоряд. В. Бондар. Київ: Ярославів Вал.
- [9] РОДИГІН, К., РОДИГІН, М. (2017). МОДУСИ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО БУТТЯ ФЕНОМЕНА УКРАЇНСЬКОЇ АЛХІМІЇ. *Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка*, (44), 268–279.
- [10] СЕМЕНЮК, Г.Ф., ГУЛЯК, А.Б., НАУМЕНКО, Н.В. (2015) ЛІТЕРАТУРНА МАЙСТЕРНІСТЬ ПИСЬМЕННИКА: ПІДРУЧНИК. Київ: Видавництво «Сталь».
- [11] СИСТЕМА (2002). СИСТЕМА ЖАНРІВ У ЛІТЕРАТУРІ БЛИЗЬКОГО ТА СЕРЕДНЬОГО СХОДУ / упоряд. Л.В. Грицик. Київ: Вид-во тов. «Знання».
- [12] УКРАЇНКА, ЛЕСЯ (1902). ЛИСТ ДО М.І. ПАВЛИКА ВІД 15.02.1902 Р. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.l-ukrainka.name/uk/Corresp/1902/19020215.html> (дата звернення 08.09.2024)
- [13] ФІСЕНКО, Т.В. (2006). ТЕОРІЯ МЕРЕЖЕВОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК НОВИЙ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИЙ ДИСКУРС. *Питання літературознавства*, 71, 268–279.
- [14] ФРАНКО, І.Я. (1980). ІЗ СЕКРЕТІВ ПОЕТИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ. *Зібрання творів: у 50-ти т. Т. 31: Літературно-критичні праці*. Київ: Наукова думка, 45–119.
- [15] ФРАНКО І.Я. (1980). КРАСА І СЕКРЕТИ ТВОРЧОСТІ: СТАТТІ, ДОСЛІДЖЕННЯ, ЛИСТИ / упоряд., приміт. Р.Т. Гром'яка, Ф.Д. Пустової. Київ: Мистецтво.
- [16] DONINGTON, R. (1981). THE RISE OF OPERA. New York: Scribners' Sons.
- [17] OSMUK, B.D., SKRIL, I.V. (2023). ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND CREATIVITY: THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE GENERATION OF MUSIC, ART AND LITERATURE. *Наука і техніка сьогодні*, 9(23), 500–510.

The scientific periodical

Lingua libera

№ 1 (September, 2024)

Journal's frequency: monthly

*All materials are reviewed. The editorial office
did not always agree with the position of authors.
Authors are responsible for the accuracy
of the material.*

Responsible for e-layout: Tetiana Bilous.
Designer: Ihor Bondarenko.

Contacts of the editorial offices:

LLC «UKRLOGOS Group»
21037, Ukraine, Vinnytsia, Zodchykh str. 18/81.
Tel.: +38 098 1948380; +38 098 1526044
E-mail: journals@ukrlogos.group

Journal official website:
<https://www.lingua.in.ua>

Signed for publication 20.09.2024.
Format 70×100/16. Offset paper.
Montserrat typefaces. Digital printing.
Circulation of 100 copies.
Conventionally printed sheets 6,83.

Order № 24/009.

Publishing and printing:
LLC «UKRLOGOS Group»
Certificate of the subject of the publishing
business: ДК № 7860 of 22.06.2023.

Наукове періодичне видання

Lingua libera

№ 1 (вересень, 2024)

Щомісячне видання

*Всі матеріали пройшли рецензування.
Редакція не завжди поділяє позицію авторів.
За точність викладеного матеріалу
відповідальність несуть автори.*

Верстка: Білоус Тетяна
Дизайн: Бондаренко Ігор

Контактна інформація редакції:

ТОВ «УКРЛОГОС Груп»
21037, Україна, м. Вінниця, вул. Зодчих, 18/81
Тел.: +38 098 1948380; +38 098 1526044
E-mail: journals@ukrlogos.group

Офіційний сайт журналу:
<https://www.lingua.in.ua>

Підписано до друку 20.09.2024.
Формат 70×100/16. Папір офсетний.
Гарнітура Montserrat. Цифровий друк.
Тираж: 100 примірників.
Умовно-друк. арк. 6,83.

Замовлення № 24/009.

Видавництво і друк:
ТОВ «УКРЛОГОС Груп»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 7860 від 22.06.2023.